

LIMA

Jaarverslag 2016

LIMA, Arie Biemondstraat 111, 1054 PD Amsterdam
+31 (0)20 389 20 30, info@li-ma.nl, www.li-ma.nl

Inhoudsopgave

- 3 Introductie
- 4 LIMA jaarverslag 2016
- 8 Repository
- 9 R&D
- 12 Publiciteit
- 13 Bedrijfsvoering en Financiën
- 15 Toekomst

Bijlagen

- 16 Jaarafrekening 2016
- 17 Activiteitenlijst 2016
- 20 Overzicht distributie 2016

Projecten werden mogelijk gemaakt door:

**stimulerings
fonds
creatieve
industrie**

AF amsterdams
fonds voor de
kunst

Introductie

Digitale kunst is volop in ontwikkeling. Nieuwe praktijken, publieken en podia worden ontwikkeld en aangesproken. LIMA speelt een pioniersrol in dit veld door de vroegtijdige herkenning van talenten, wereldwijde distributie en presentatie van haar veelgebruikte collectie en archief van vijftig jaar mediakunst, de ondersteuning van nieuwe artistieke producties en haar toonaangevende activiteiten op het gebied van het behoud van digitale kunst.

LIMA presenteert, beheert en behoudt digitale kunst op het snijvlak van beeldende kunst, film, digitale cultuur en theater. Vanuit Amsterdam opereert ze als platform, gids en inspiratiebron voor de stad, Nederland en de wereld. LIMA initieert en presenteert mediakunst in alle fasen en heeft zich in korte tijd ontwikkeld tot en gepositioneerd als belangrijke speler in Nederland en Europa op het gebied van de wereldwijde presentatie en conservering van digitale kunst. Ze biedt kennis en diensten aan haar achterban en aan kunstenaars, musea, particulier verzamelaars, academies en meer. In 2016 was het, met het driejarig bestaan, tijd om conservering, distributie en onderzoek meer te integreren, meer zichtbaarheid door presentaties te genereren en ons te beraden op een al dan niet structureel gefinancierde toekomst.

In dit jaarverslag doen we verslag van de belangrijkste ontwikkelingen in het afgelopen jaar. We staan stil bij het verleden en blikken vooruit naar de toekomst. We zijn trots op wat we samen hebben bereikt en hebben de ambitie om verder te groeien. Voor 2017 en verder heeft LIMA een ambitieus programma op stapel staan, waarin de huidige koers zal worden voortgezet en LIMA zich verder zal ontwikkelen.

Gaby Wijers,
Amsterdam, juli 2017

LIMA jaarverslag 2016

Ondanks de alomtegenwoordigheid van digitale middelen, heeft mediakunst nadrukkelijk specialistische kennis nodig. LIMA heeft deze kennis en is de enige instelling in Nederland die zich actief inzet voor en een visie heeft op wat belangrijk digitaal erfgoed is op het gebied van digitale kunst - en dit ook duurzaam archiveert voor zichzelf en anderen. LIMA bevraagd actief de diverse disciplines, platformen en netwerken voor digitale kunst, toont deze in onderlinge samenhang en promoot multidisciplinaire praktijken. Deze benadering is uniek en stelt ons in staat een breed, divers en internationaal publiek te bereiken.

LIMA heeft in 2016 de focus gelegd op digitale kunst. In lijn met de *hands on* aanpak varieerde dit van het distribueren van onbekend talent en complex werk tot onderzoek en ontwikkeling voorbij het veiligstellen van object en techniek. LIMA zet zich in voor het onder de aandacht brengen en presenteren van digitale kunst. Naast de reguliere werkzaamheden op het gebied van distributie, conservering en onderzoek bestonden de activiteiten dit jaar uit presentaties, discussies, screenings, netwerkbijeenkomsten, rondetafelgesprekken en andere activiteiten om deze discipline in de volle breedte te waarderen, bespreken en behouden.

DISTRIBUTIE EN COLLECTIE

LIMA distribueert, behoudt en presenteert een omvangrijke collectie met werk van een indrukwekkende selectie makers, met onder meer Marina Abramović, Jan Fabre, The Vasulkas, Telco Systems, Erwin Olaf, Melanie

Bonajo, Pilvi Takala, Constant Dullaart, Douwe Dijkstra en belit sağ. zonder eigenaar te zijn. LIMA is geen eigenaar van deze werken, maar beheert en vertoont ze in naam van de kunstenaar. LIMA vertegenwoordigt een diversiteit aan kunstenaars van wie het werk samen de collectie vormt; werkt als agent actief samen met ruim honderd kunstenaars uit Nederland en vijfhonderd internationale makers. LIMA selecteert en presenteert deze makers en hun werken op artistieke kwaliteiten en we zetten ons in voor de presentatie en promotie van het werk, in opdracht van de kunstenaars. Door continu werk van bekende en nieuwe makers aan de collectie toe te voegen, ondersteunt LIMA kunstenaars in de internationale presentatie en ontwikkeling van werk binnen de op media en technologie gebaseerde kunstenaarspraktijk. Door wereldwijd per jaar ruim vierhonderd presentaties mogelijk te maken, vergroot LIMA de zichtbaarheid van het werk, en de bekendheid van de maker en discipline. Als agent staat LIMA midden in de praktijk en is een belangrijke schakel tussen kunstenaar en publiek en tussen presentatie en behoud. In 2016 bracht LIMA kunstenaars, curatoren en experts onder de noemer *Viewpoints* met elkaar in contact om nog beter in te kunnen spelen op de behoeften van de kunstenaars.

Nieuw in distributie

LIMA richt zich op kunstenaars met een relatief groot potentieel. Wij selecteren met name kunstenaars die gelet op de fase waarin hun ontwikkeling zich bevindt, het meest gebaat zijn bij ondersteuning door LIMA en kunstenaars die door hun benadering een bijzondere toevoeging zijn aan de digitale cultuur in de brede zin: kunstenaars worden geselecteerd op grond van hun talent en representeren de diversiteit van de kunstenaarspraktijk. In 2016 zijn veel kunstenaars uit verschillende disciplines ondersteund bij de ontwikkeling, presentatie, verkoop en distributie van nieuw werk. Douwe Dijkstra, belit sağ, Johan Rijpma, Anika Schwarzlose & Brian D McKenna, Donna Verheijden en Giovanni Giaretta werden dit jaar extra ondersteund. Om deze en andere talenten vroegtijdig te kunnen herkennen en langdurig te begeleiden, werkt LIMA samen met onder meer Jan Robert Leegte en Broersen en Lukács - inmiddels gevestigde kunstenaars en belangrijke spelers in het digitale veld. Zij signaleren en adviseren LIMA. Danit Elgev, Judith Westerveld, Jacob Dwyer en Valerie van Zuijlen werden 'ontdekt'. De nieuwe werken van de geselecteerde kunstenaars werden beschreven en in distributie genomen en een promotieplan werd uitgewerkt. De titels zijn internationaal op de markt gebracht en aangeboden. De werken zijn in 2016 verschillende malen door LIMA vertoond, zowel bij LIMA als op toonaangevende internationale festivals zoals Kassel en Oberhausen en in januari 2017 op het International Film Festival Rotterdam. Verder maakte LIMA het mogelijk dat Douwe Dijkstra in het kader van het project Artists Talking Back to the Media naar Colombia afreisde voor de vertoning van zijn werk en het geven van workshops, Donna Ver-

heijden een solo had in de Amsterdamse club De School en belit sag een special en lezing op het International Filmfestival in Rotterdam had. Met Joris Strijbos, Rosa Menkman en Karel van Laere zijn gesprekken gevoerd en werd een distributietraject overwogen maar om verschillende redenen niet gerealiseerd - deels omdat er te weinig actueel werk was om in distributie te nemen, en deels omdat de kunstenaars al afspraken hadden lopen met andere distributeurs.

We zijn er trots op in 2016 weer meer dan 400 vertoningen wereldwijd op film- en media-kunsthfestivals, en tentoonstellingen in musea, universiteiten en vele andere locaties gereali-seerd te hebben, van bijna 100 kunstenaars in meer dan 34 landen (zie bijlage). Een aan-zienlijke prestatie gestoeld op een wereldwijd netwerk en expertise. LIMA heeft in dit jaar 32 nieuwe werken van 16 kunstenaars/collectie-ven in distributie genomen. meer dan dertig performances en films.

Artists Talking Back To The Media 1985 - 2016, Colombia

Talking Back to the Media is een kunstmani-festatie die plaatsvond in november 1985 en waarin speelse interventies werden gecombi-neerd met een kritiek op de huidige massa-media. Kunstenaars Raul Marroquin en David Garcia waren de initiatoren van de manifes-tatie waar internationale artiesten zoals John Baldessari, Barbara Kruger, General Idea, Sebastián Lopez en Hans Haacke aan deelna-men. Talking Back to the Media gebruikte een maand lang elke avond de massacommuni-catie-kanalen van Amsterdam. Er werden be-langrijke nieuwe werken in opdracht gemaakt voor televisie, radio, bioscoop en tijdschriften.

Gedurende deze maand konden kunstenaars in een grote Europese stad deelnemen aan een project op een schaal die nadert aan die van de massamedia. Ze benutten de volledige infrastructuur door op alle mediaplatforms te opereren en net te kiezen voor rapportage of afbeeldingen alleen. De manifestatie leek de ware revolutie in media en communicatie die een decennium later plaatsvond, te antici-peren. De internetrevolutie zou niet alleen voor kunstenaars, maar voor alle burgers van groot belang worden. Het gaat niet langer om 'talking back to the media', wij 'zijn de media geworden'. De vraag is hoe hiermee om te gaan, en hoe te denken en handelen binnen de structuren van de massamedia. Het in 2016 door LIMA en de Appel geïnitieerde project *Artists Talking Back to the Media, a genea-logy of artistic use of mass media 1985-2015 (ATBTM)*, weerspiegelt de incarnatie van Tal-king Back to the Media in 1985 in samenhang met hedendaagse artistieke praktijken.

Van 8 tot 18 november reisden Sanneke Huisman (LIMA), George Barker (LIMA), Nell Donkers (de Appel) en de kunstenaars Raul Marroquin en Douwe Dijkstra af naar Colom-bia. Hier werd samengewerkt met diverse instellingen in Cali en Bogotá. Er werden twee vijfdaagse tentoonstellingen georganiseerd in Casa Obesa Mejia, onderdeel van La Museo Tertulia, Cali en KB | espacio para la cultura, Bogotá. Uit de archieven van de Appel en LIMA was een selectie posters, foto's en vi-deo's meegenomen van het project; werk van kunstenaars als Raul Marroquin, General Idea, Ulises Carrión, Barbara Bloom, Eric Bogosian en Richard Serra. Uit de collectie van LIMA waren daarnaast ook meer recente producties geselecteerd die de leidraad vormden voor de genealogie, deze selectie bestond uit werk

van onder meer Douwe Dijkstra, Elodie Pong, Oliver Laric en Constant Dullaart. De presen-tatie gaf zowel een overzicht van de manifes-tatie uit 1985 als de hedendaagse omgang met massamedia door kunstenaars op zowel technologisch als ideologisch vlak. De presen-tatie ging in Colombia de dialoog aan met het werk van lokale makers. In Cali was werk te zien, en werden er publieke gesprekken gevoerd met kunstenaars Oscar Campo en Agni Gomez Soto, curator Alejandro Martin en de Nederlandse ambassadeur in Colombia, Jeroen Roodenburg.

ATBTM Colombia heeft de aanzet gevormd tot verdere samenwerking en reflectie. Terug in Nederland heeft de Vrije Universiteit zich aangesloten bij het project. Onder leiding van Sven Lütticken doen studenten van de onderzoeksmaster kunstgeschiedenis the-oretisch onderzoek naar het project uit 1985 en wordt er ook gekeken naar de invloeden op hedendaagse theorie en praktijk. Raul Mar-roquin, David Garcia, Saskia Bos, Nell Donkers, George Barker en Sanneke Huisman leverden bijdragen aan de werkgroep. Eind 2016 startte ArtTUBE met de opnames van de documen-taire reeks over Iconische Tentoonstelling van de 20e eeuw. De manifestatie Talking Back To The Media is hier onderdeel van. Sanneke Huisman heeft hieraan namens LIMA een bijdrage geleverd.

THE LIMA COLLECTION 2016

Het vertoningsprogramma *THE LIMA COLLECTION* heeft zich vanaf 2014 ontwikkeld tot toonaangevend programma op het gebied van digitale kunst. De serie heeft haar eigen signatuur, maar is dankzij de ruime thema's en aandacht voor actualiteit ook divers en verrassend. Tijdens vier thematische avonden worden hedendaagse ontwikkelingen in een bredere context geplaatst, en gaan oude en nieuwe werken verrassende dialoog aan. Daarnaast geven twee aan nieuw werk gewijde avonden een overzicht van wat er nu speelt in het veld; ze geven een platform aan vaak jonge veelbelovende makers en bieden eveneens een overzicht van huidige tendensen en trends. In twee in opdracht van LIMA vervaardigde nieuwe producties worden deze twee invalshoeken gecombineerd.

De vier thematische avonden activisme, cinema, performance en mediumspecificiteit werden samengesteld en gepresenteerd door gastcuratoren. Dit jaar werkt gewerkt met Douwe Dijkstra, Frédérique Bergholtz & Susan Gibb, Sacha Bronwasser, Martijn van Boven. Twee avonden met nieuw werk werden samengesteld door LIMA's curatoren Theus Zwakhals en Sanneke Huisman. De terugkerende thema's hebben de bezoekers, de kunstenaars en de curatoren de afgelopen jaren houvast gegeven en inzicht gegeven in de diversiteit van de collectie van LIMA. Digitale kunst bestaat immers niet alleen in het heden: het maakt deel uit van een rijke traditie waarbij de hedendaagse werken ook een markerende invloed op reeds bestaand materiaal. *THE LIMA COLLECTION* kenmerkt zich door een actuele aanpak waarin heden en verleden elkaar versterken en beïnvloeden.

De edities van *THE LIMA COLLECTION* vonden dit jaar plaats op 9 maart, 30 maart, 25 mei, 28 september, 9 november 2016 en 10 januari 2017. Voor *THE LIMA COLLECTION* 2016 is samengewerkt met externe curatoren, geselecteerd op diversiteit en expertise met betrekking tot het thema. Sommige namen keren terug, maar er wordt ook altijd gezocht naar nieuwe gezichten; nieuwe posities en nieuwe samenwerkingspartners die samen de breedte van het veld vertegenwoordigen.

Productie nieuw werk

In 2016 heeft LIMA internetkunstenaar Jan Robert Leegte en geluidskunstenaar Mark IJzerman de opdracht gegeven tot het maken van nieuw werk op basis van de collectie. Ze traden hiermee in de voetsporen van Post-Internet kunstenaar Jonas Lund. Lund realiseerde in 2015 het veelbesproken kunstwerk 'For Preview Only' waarin hij de collectie van LIMA omvormde tot een 24-uur durend online videowerk: www.forpreviewonly.net. Bevriende kunstenaar Jan Robert Leegte durfde het aan zich tot dit werk te verhouden, juist door het tegenovergestelde te doen. Hij vond een manier de catalogus niet tot 24 uur, maar tot één beeld te 'reduceren'. Zijn werk *videocollectionorderedbytitlelength.work* is precies wat de titel suggereert: een website met daarop alle werken van de LIMA collectie, gerangschikt op de lengte van de titel. De website bestaat geheel uit hyperlinks die verwijzen naar de werken in de online catalogus van LIMA. Na deze omkering van het principe van het werk van Lund, ging Jan Robert Leegte echter nog een stap verder. Hij onderzocht het karakter van de catalogus en zijn positie als kunstenaar ten opzichte van de catalogus. Dit resulteerde in de website *videocollectiontryingtoorderitself-*

bytitlelength.work. Leegte creëerde ruis in de code, waardoor het de website nooit helemaal lukt de werken daadwerkelijk op de lengte van de titels te rangschikken. Het resultaat doet bij vlagen denken aan analoge ruis, en knipoogt zo naar de videokunst. Daarnaast refereert het performatieve karakter van het werk aan performance en onderzoekt Leegte de mogelijkheden een computer te laten performen.

Het onderzoek van Mark IJzerman kenmerkte zich door eenzelfde interesse in vroege voorbeelden uit de videokunst. Als geluidskunstenaar benaderde hij dit logischerwijs op een heel andere manier. IJzerman onderzocht de mogelijkheden om de organische audiovisuele verbinding die The Vasulka's hadden in het analoge domein, in het digitale domein te realiseren. Het resultaat was een live performance met laptop en analoge synthesizers waarin Mark IJzerman een gelaagde presentatie gaf van de visuele en auditieve aspecten van de LIMA collectie, op het spanningsveld van figuratie en abstractie. Het op tapes overgezette geluid beïnvloedde de digitaal gemanipuleerde beelden en andersom.

Op 19 oktober 2016 en 17 februari 2017 werden de nieuwe producties van respectievelijk Jan Robert Leegte en Mark IJzerman gepresenteerd. Bij de lancering van het werk van Jan Robert Leegte was kunstenaar Constant Dullaart te gast. Samen gingen ze in gesprek over de positie van performancekunst in een *browser-based* context. Vanuit de canon van performancekunst besproken ze de verschuivende methodes en posities binnen de praktijk van internet kunstenaars – en gingen ze in gesprek met het publiek. De live performance van Mark IJzerman werd als afsluiter van een

avond met nieuwe werken uit de collectie van LIMA geprogrammeerd.

Viewpoints

Om de kunstenaars met ons netwerk aan curatoren en andere experts in contact te brengen en hun kennis inzake de praktische aspecten van presentatie en distributie van mediakunst verder te ontwikkelen, werden in 2016 presentatie- en discussiebijeenkomsten georganiseerd. In 2016 (september-december) werd onder de titel *Viewpoints* in een aantal semi publieke bijeenkomsten aandacht besteed aan de praktische aspecten van presentatie en distributie van digitale kunst.

Voor het programma werden enkele geselecteerde gasten uitgenodigd een presentatie te verzorgen aan de hand van de onderwerpen 'Auteurschap en authenticiteit' en 'De internationale presentatiepraktijk'. Tijdens de eerste bijeenkomst presenteerden Donna Verheijden (kunstenaar, werkt met online *found footage* en populaire beeldcultuur) en Anika Schwarzlose & Brian D Mckenna (kunstenaarsduo dat reflecteert op de authenticiteit en de context van een beeld in het digitale) hun werk en vertelden over hun samenwerking met LIMA. Ruben Jacobs (socioloog en schrijver van 'Over authenticiteit, kunstenaarsschap en de creatieve industrie') gaf een korte lezing. Tijdens de tweede bijeenkomst vertelden Jan Robert Leege (Internet kunstenaar en docent Rietveld Academie) en Persijn Broersen & Margit Lukács (kunstenaars, maken werk voor openbare ruimte, musea en galleries) over hun praktijk. Xander Karskens (curator bij Frans Hals Museum | De Hallen Haarlem, werkt veel met video) gaf inzicht in zijn werkwijze en Ine Gevers (onafhankelijk curator van themati-

sche tentoonstellingen waaronder *Hacking Habitat*) vertelde over haar lange staat van dienst als curator en hoe zij kunstwerken en kunstenaars selecteert voor omvangrijke thematische tentoonstellingen.

Bij de bijeenkomsten waren steeds circa dertig (aankomende) kunstenaars en (aankomende) curatoren aanwezig. Het was voor de kunstenaars uit de collectie van LIMA en ook aankomende curatoren en kunstenaars een unieke kans inzicht te krijgen in de praktijk van gevestigde kunstenaars en curatoren. Ook de aanwezigheid van een meer academische spreker werkte goed. *Viewpoints* bood een informele, laagdrempelige, kleinschalige manier om tot verdieping en gesprek te komen.

Samenwerking

Met AVI ARKI, Finland, FilmForm Zweden, PNEK, Noorwegen en VasulkaChamber, IJsland een intensieve samenwerking gestart op het gebied van distributie. Verder was LIMA in februari samen met FIBER in Berlijn op bezoek bij Spectrum in het kader van de Transmediale. Hier is deelgenomen aan diverse expertmeetings. Bezoeken aan Ars Electronica (Linz, Oostenrijk, jaarlijkse bijeenkomst van kunstenaars, wetenschappers en technologen), STRP (Eindhoven, festival voor kunst, experimentele technologie en elektronische muziek), Rhizome@The New Museum en Eyebeam (R&D lab dat werken op het snijvlak van kunst en technologie ondersteunt en publieksbereik voor experimenteel en interdisciplinair werk) staan gepland voor 2017-2018. In de programmalijn *Herinterpretatie* is ook de een intensieve samenwerking gestart op het gebied van conservering en herinterpretatie met medialabs IMA, Oostenrijk en SUPSI, Zwitserland.

Repository

LIMA zet zich in voor het behoud van mediakunst door de vertaalslag mogelijk te maken naar de huidige tijd en (toekomstige) techniek. Middels een interdisciplinaire aanpak op het snijvlak van beeldende kunst, film en digitale cultuur, worden theorie en praktijk met elkaar verbonden. Veranderende *browsers, tools, operating systems*, videoformaten en computers, maken het presenteerbaar houden van digitale kunst tot een hele uitdaging. Als we het hebben over het behoud van deze werken, gaat het vaak over technische handelingen. De vergankelijkheid en immaterialiteit van deze werken dwingen immers steeds opnieuw tot een reeks van handelingen en technieken om de toekomstige uitvoering te waarborgen. Om dit erfgoed ook voor latere generaties beschikbaar te houden, hebben wij een digitaal depot (digital repository) voor mediakunst ingericht. Hier voeren we kwaliteitscontroles, opslag- en digitaliseringsdiensten en vertoningen uit voor derden. LIMA zorgt als enige in Nederland voor behoud en toegankelijkheid van, en onderzoek naar mediakunst en richt zich op verleden, heden en de toekomst. Vraagstukken op het gebied van informatie overdragen en opslaan, interpreteren en beveiligen, de waarde van kunst en informatie, volledigheid, selectie, duurzaamheid en informatiepiraterij komen daarbij aan bod. LIMA heeft, als enige wereldwijd, een operationeel, instituut overstijgend digitaal depot voor mediakunst met kenniscentrum en tech-watch. Mede daardoor is LIMA een vindplaats voor kunstenaars, onderzoekers, curatoren, studenten en producenten; voor onderzoek, presentatie, inspiratie en hergebruik.

Mediakunstwerken hebben niet het eeuwige leven, ook wanneer ze zorgvuldig bewaard worden treedt kwaliteitsverlies op. Alle analoge en digitale formaten en dragers zijn onderhevig aan snelle technische veroudering, waardoor de omzetting naar een nieuwe technologie regelmatig noodzakelijk is. Dit vraagt een eigen aanpak die wezenlijk verschilt van de vraagstukken binnen de digitale duurzaamheid van informatieobjecten. Musea, bedrijfscollecties, particuliere verzamelaars, academies en makers slaan hun mediakunstwerken bij LIMA op. LIMA verzorgt de digitale duurzaamheid van deze werken en in toenemende mate het bruikleenverkeer. Met de collectionerende instellingen wordt een gezamenlijke aanpak en service ontwikkeld. Dat resulteerde in 2016 in 30 aangesloten Nederlandse verzamelingen bij LIMA, waaronder het Van Abbemuseum, de KRC Collectie, M. Sanders, Het Stedelijk Museum Amsterdam, het Frans Hals Museum | De Hallen, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Bonnefantenmuseum, Kröller-Müller Museum, Museum Boijmans Van Beuningen, Kunst Collectie Bouwfonds, Jan Fabre / Angelos, Yael Bartana, en de Rijksakademie van beeldende kunsten. De infrastructuur, kennis en diensten worden door de afnemers betaald; prijzen en diensten zijn in overleg vastgesteld. Voor de opslagdiensten zijn langdurige contracten afgesloten, waardoor continuïteit mogelijk is.

Mediakunst.net

Het gezamenlijke project Mediakunst.net werd ook dit jaar voortgezet. Samen met de deelnemende instellingen Van Abbemuseum, Eindhoven, Frans Hals Museum | De Hallen Haarlem, Stedelijk Museum Amsterdam en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed is

verder gewerkt aan de gedeelde catalogus voor mediakunst. De mediakunstcollecties van de deelnemende instellingen worden in één catalogus onder gebracht en zichtbaar gemaakt voor zowel de museale staf als het publiek. De gezamenlijke ontsluiting van de mediakunstcollectie Nederland maakt intensieve samenwerking tussen de diverse musea en instituten mogelijk en geeft tevens een overzicht aan publiek en onderzoekers. Het project startte in 2015 en zal naar verwachting in de loop van 2018 worden afgerond. De eerste versie voor intern gebruik is in 2016 actief ontwikkeld en getest. In 2017 zal deze in gebruik worden genomen door de deelnemende instellingen; in 2018 zal de catalogus publiek toegankelijk worden gemaakt. Intensieve samenwerking met kenniscentra en academies wordt hiervoor overwogen en onderzocht.

R&D

In samenwerking met makers, musea, universiteiten en academies, onderzoekt LIMA het behoud en de toegankelijkheid van digitaal cultureel erfgoed en ontwikkelt methoden en tools. Ons duurzaamheidslab is een multidisciplinaire, open werkplaats voor de conservering van kunst en technologie. Het is een ontmoetingsplek voor mensen die vanuit een artistiek, wetenschappelijk, technisch, theoretisch en/of praktisch perspectief willen samenwerken en reflecteren op mediakunst. LIMA werkt voor een achterban waarmee kennis gedeeld en ontwikkeld wordt. In 2016 werd samen met onder meer TATE, ZKM en PACKED samengewerkt in een *Community of Practice for digital art preservation*. Met SBMK werd in februari het project *Transformation Digital Art* afgerond met een symposium met internationale sprekers en vele gasten uit binnen en buitenland. Het symposium werd bezocht door 130 mensen uit binnen- en buitenland. Ook werd samen met SBMK en ARTtube de film *Digital Art: Who Cares?* gemaakt waarin voor een breed publiek de problematiek van de conservering van digitale kunst wordt toegelicht. De film staat online en is uitgezonden op NPS Culture. Het in opdracht van de CCDD (landelijk netwerk voor digitale duurzaamheid van cultureel erfgoed) uitgevoerde onderzoek *Born digital cultureel erfgoed is bedreigd erfgoed* werd voorgedragen voor de prestigieuze Digital Preservation Award en kreeg goede kritieken. Ondersteund door de NCDD (Netwerk Digitale Infrastructuur Nederland) werd een onderzoek uitgevoerd naar CD rom archivering.

Onderzoek en kennisdeling gebeuren op projectbasis en in samenwerking met derden. Projecten en onderzoek dragen bij aan de ontwikkeling tot knooppunt in het netwerk en in de infrastructuur voor de duurzame mediakunstarchivering en distributie in Nederland en daarbuiten, zodat LIMA zich kan vormen tot een toonaangevend onderzoekslab en schakelpunt voor conservering en distributie van mediakunst. In 2016 organiseerde LIMA presentaties en expertmeetings, zowel in Amsterdam als wereldwijd. LIMA was als gastdocent betrokken bij de UvA master *Presentation and Preservation of the Moving Image*. Diverse opleidingen zoals Universiteit Amsterdam, Universiteit Leiden, Universiteit Utrecht, Universiteit Groningen en Berner Fachhochschule / Haute école spécialisée bernoise, alsmede experts van onder meer het Guggenheim New York kwamen op bezoek. LIMA was in 2016 een veelgevraagde gast op nationale en internationale seminars en webinars.

Project Transformatie Digitale Kunst (afsluiting)

Het doel van het project *Transformatie Digitale Kunst 2014-2016* was om, in samenwerking met SBMK en musea, op basis van casestudies van Peter Struycken de mogelijkheden en consequenties van technische en esthetische veranderingen in verschijningsvorm van digitale kunst in kaart te brengen. Peter Struycken is de enige pionier op het gebied van digitale kunst in Nederland die ruim vertegenwoordigd is in museale collecties. LIMA onderzocht de beschikbare mogelijkheden om de toegankelijkheid van zijn digitale, offline werken op lange termijn optimaal te kunnen waarborgen. De case studies zijn exemplarisch voor veel andere digitale kunstwerken die zich nog

niet in museale collecties bevinden. Middels het project wordt indirect aangezet tot het verwerven van soortgelijke kunstwerken. De case study *DISP* (Collectie LIMA) is gericht op de (on)mogelijkheden van heruitvoering op basis van documentatie. Bij *SHFT-34* (collectie Kröller-Müller Museum) gaat het in de eerste plaats om de vragen rondom techniek en bij *BLOCKS* (collectie Gemeentemuseum Den Haag) om vragen rondom context. Deze problematiek en de mogelijke oplossingen kunnen als voorbeeld dienen voor andere digitale born kunstwerken van andere kunstenaars in andere collecties. Op basis van deze cases en andere werken uit de LIMA repository werd een workflow en aanleverspecificaties ontwikkeld voor de verduurzaming van born digital art. De resultaten werden ruim gedeeld :

- Tijdens de bijeenkomsten met SBMK partners werden de conserveringsvraagstelling, het onderzoek en de gekozen conserveringsstrategie en voorgestelde workflow gepresenteerd en besproken. Hieraan namen onder meer Gemeentemuseum Den Haag, Kröller Müller Museum, Universiteit Maastricht, EYE, Stedelijk Museum Amsterdam, Groninger Museum en DEN deel.
- Op het Symposium *Transformatie Digitale Kunst* op 18 en 19 februari 2016 (link naar programma?) zijn de resultaten van het project gedeeld. Het symposium was met 130 deelnemers druk bezocht. Het publiek bestond uit een internationaal gezelschap van museummedewerkers, curatoren, restauratoren, wetenschappers en studenten vanuit verschillende invalshoeken en kunstenaars.
- In een Nederlandstalige en Engelstalige digitale publicatie werd verslag gedaan van

het onderzoek naar documentatie van *born digital* kunstwerken als eerste stap in de conservering (link), en de workflow (link) die gepaard gaat met de duurzame conservering en de conservering van de casestudies (link) SHF34, DISP en BLOCKS uit de collecties van het Kröller-Müller Museum, LIMA en Gemeentemuseum Den Haag. Bovendien werd een gezamenlijke agenda opgesteld voor toekomstig onderzoek inzake de conservering van *born digital art*.

- Samen met SBMK, Art Tube en Maarten Tromp werd de documentaire *Digital Art: Who Cares?* over de noodzakelijke aanpak voor de conservering van digitale kunst gemaakt, gelanceerd, uitgezonden en online beschikbaar gemaakt link

CD ROM Archiving

Met steun van het Netwerk Digitaal Erfgoed heeft het internationale platform voor duurzame toegang tot mediakunst (LIMA) een onderzoek gedaan naar digitale kunstwerken op cd-rom.

Uit het nieuwsbericht: "In de jaren 1990 werden er veel digitale kunstwerken speciaal voor cd-rom gemaakt. Het behoud van dit specifieke type kunstwerk staat echter onder druk. Niet alleen worden computers met cd-romspelers steeds schaarser, ook zijn de gebruikte besturingssystemen gedateerd geraakt en de bestanden vaak onleesbaar geworden. LIMA, het internationale platform voor duurzame toegang tot mediakunst, voerde daarom in samenwerking met het Netwerk Digitaal Erfgoed en de Nationale Coalitie Digitale Duurzaamheid een studie uit naar het behouden en blijvend toegankelijk maken van dit digitale cultureel erfgoed. Onderzoekers Nina

van Doren en Alexandre Michaan concentreerden zich daarbij op emulatie: een methode waarbij de originele computerfuncties worden nagebootst."

Documentaire Rafaël Rozendaal

Born Digital kunstwerken zijn dynamische objecten. Naast het omzetten van originele dragers van oude werken naar digitale bestanden of het emuleren van werken, besteedt LIMA steeds meer aandacht aan (video) documentatie. Met documentatie kan context, timing, techniek, functioneren, gebruik en ervaring van een werk worden vastgelegd. Dit is belangrijk voor toekomstige presentaties, zeker als het online werken betreft. In 2016 werd in samenwerking met Rafael Rozendaal de videodocumentatie van meer dan honderd van zijn websites gerealiseerd.

Archief Nan Hoover

Nan Hoover (1931-2008) was een van de pioniers van de mediakunst. Haar archief bestaat uit twee kubieke meter audiovisueel materiaal, twintig strekkende meter papieren documentatie en talloze dozen met foto's, boeken, schilderijen, harddisks, tekeningen, sculpturen en apparatuur. Haar papieren archief werd na haar overlijden overgedragen aan de Kunstacademie in Düsseldorf waar Hoover hoogleraar was. Het audiovisuele en digitale archief bestaat uit honderden items, waaronder originele werken, werkmateriaal, registraties van presentaties en documentatiemateriaal, en is in eigendom van de Nan Hoover Foundation. In samenwerking met de RKD werd dit omvangrijke archief ondergebracht bij NIMk. Na de sluiting van NIMk werd het archief en het lidmaatschap overgedragen aan LIMA. De kunstacademie zag vanaf

2014 geen actueel belang om de het werk van Hoover met aandacht te omgeven. Een archief van dergelijk belang dient echter voor toekomstige generaties bewaard te blijven. LIMA heeft zich daarom over het papieren archief ontfarm en zal in 2017 onderzoeken hoe een dergelijk dynamisch archief het beste kan worden bewaard en toegankelijk kan worden gemaakt.

Herinterpretatie: UNFOLD

De vergankelijkheid en immaterialiteit van vele media kunstwerken leiden steeds opnieuw tot een reeks van handelingen en technieken om de toekomstige overdracht te garanderen. Als we het hebben over het behoud van deze werken, gaat het vaak over technische handelingen. LIMA ziet echter ook de noodzaak voorbij object, medium en techniek te denken, en herinterpretatie als strategie te onderzoeken. Herinterpretatie zorgt voor de voortdurende actuele presentatie en overlevering van kunst. Dit principe wordt van oudsher gehanteerd bij andere kunst disciplines als muziek, dans en theater, maar is nagenoeg nieuw in de beeldende kunst en digitale kunst. Om nieuwe gesprekken over de mogelijkheden van herinterpretatie te onderzoeken zijn deskundigen uit verschillende disciplines zoals muziek, theater, mediakunst en dans uitgenodigd om te vergelijken, te onderzoeken, te beschrijven, te bepalen, te ontwikkelen en te verduidelijken hoe het behoud van kunst veel meer kan zijn dan een permanent proces van het veranderen van besturingssystemen. In het project *UNFOLD: mediation by reinterpretation* werd onderzocht of mediakunst kan worden bemiddeld en bewaard door herinterpretatie.

http://www.li-ma.nl/site/sites/default/files/Unfold_verslag_excl.pdf

Naast theoretisch onderzoek en discussie, was er veel aandacht voor de praktijk. Kunstenaar Joost Rekveld was uitgenodigd een werk van The Vasulka's te herinterpreteren, en daarmee te actualiseren. De productie van het werk van Joost Rekveld vormde een belangrijke case study voor de bij het project betrokken onderzoekers. Het UNFOLD-netwerk bestaat uit Vera Sofia Mota (kunstenaar), Fransien Van Der Putt (dramaturg en criticus), Suzanne Tuncha (danser en onderzoeker ICK), Britte Sloothaak (assistent curator Stedelijk Museum Amsterdam), Serena Cangiano (onderzoeker en coördinator van de Master of Advanced Studies in interaction design bij SUPSI, Zwitserland), Gabriella Giannachi (professor Performance and New Media Universiteit Exeter, Engeland), Elisabeth Schimana (componist, performer en directeur van IMA, Oostenrijk), Joost Rekveld (kunstenaar), Martine Neddham (kunstenaar), Claudia Roeck (conservator), Katja Kwastek (professor Kunstgeschiedenis VU), Gaby Wijers (directeur LIMA), Lara Garcia Diaz (onderzoeker) en Christian Sancto (onderzoeker). Zij vormen de kern van het project en worden onder andere bijgestaan door Annet Dekker (assistent professor archiefwetenschap UvA), Sander van Maas (musicoloog UvA), Kristin Scheving (coördinator Vasulka Chamber, kunstenaar, IJsland), The Vasulka's (kunstenaars), Vivian van Saaze (coördinator Maastricht Centre for Arts, Conservation and Heritage), Karin de Wild (kunsthistorica en onderzoeker), Sarah Cook (Universiteit Dundee), Jan Robert Leegte (kunstenaar), Sanneke Stigter (assistent professor conservering UvA), Jon Ippolito (kunstenaar en theoreticus) en Josef Gründler (kunstenaar).

UNFOLD begon met het stellen van de belangrijkste vraag: Kan herinterpretatie als creatieve daad gezien worden als bewaarstrategie voor media kunstwerken? Deze vraag is door alle participanten positief beantwoord. De discussies in het project hebben de deelnemers en betrokken instituten ervan overtuigd dat herinterpretatie een belangrijke rol speelt in de theorie en praktijk van bewaring. Herinterpretatie roept niet alleen vragen op over (het behoud van) cultureel erfgoed, maar vormt ook het startsein voor een herziening van institutionele praktijken. Tegelijkertijd evalueert het de huidige opvattingen en methoden van praktisch behoud, documentatie of tentoonstelling. Herinterpretatie heeft een groot potentieel, niet alleen om de collecties en archieven te activeren, maar ook om creatieve en curatorische processen te ontvouwen. In het project is een conceptueel raamwerk ontwikkeld met een gezamenlijk draagvlak, en er is een manifest geschreven (**zie bijlage verslag UNFOLD**). Herinterpretatie moet en kan nu verder worden getest in kunstinstellingen en musea. Het UNFOLD-netwerk is van plan zich de komende jaren hieraan te committeren en bereidt een aanvraag voor een Europees project voor.

FUTURE PROOF!?

In november 2016 kon het project FUTURE PROOF!?! van start gaan. Naar aanleiding van de solo-tentoonstellingen met het werk van Geert Mul in het Stedelijk Museum Schiedam en op handen zijnde tentoonstellingen, wil kunstenaar Geert Mul in samenwerking met LIMA zijn mediakunstwerken geschikt maken voor vertoning, conservering en opname in collecties. Het oeuvre van Mul is exemplarisch voor de tijd waarin de computer een consu-

mentenartikel is geworden. Dit project dient ook als onderzoek naar de mogelijkheden van vertoning en verduurzaming voor kunstenaars van hun complexe technologische mediakunstwerken in het algemeen. Kennis die in dit onderzoek wordt opgedaan zal door LIMA worden vastgelegd en gedeeld met kunstenaars, labs, musea en andere conserverende instellingen. De kennis zal ook worden toegepast in vervolgotrajecten voor conservering van mediakunstwerken van andere (Nederlandse) kunstenaars.

PhD

Het Europese onderzoeks- en opleidingsprogramma *Nieuwe Benaderingen in het Conserveren van Hedendaagse Kunst* (NACCA) onderwijst een nieuwe generatie professionele curatoren, conservatoren en academische onderzoekers. Het programma bestaat uit een combinatie van onderzoek en opleiding en richt zich op de ontwikkeling van een reflecterende professionele houding, een voorwaarde in het steeds complexere en samenwerkende gebied van hedendaagse kunst behoud. Het programma wordt gecoördineerd door de Faculteit der Letteren en Sociale Wetenschappen aan de Universiteit Maastricht door René van der Vall en Vivian van Saaze. In totaal maken vijftien PhD-projecten deel uit van het programma. LIMA is partner in dit project en begeleid PhD-student Claudia Röck bij haar onderzoek naar de conservering van *computer-based* kunstwerken. Promotor is Prof. dr. Julia Noordegraaf (Media Studies, Universiteit van Amsterdam). Dr. Klaus Rechert (Universiteit Freiburg) en Gaby Wijers (LIMA, Amsterdam) zijn co-promotoren.

Publiciteit

Publiciteit, marketing en pr worden steeds meer van belang, hierin vervulden onze partners ook een rol. Bovendien werd voor het programma *THE LIMA COLLECTION* een publiciteits- en social media-campagne uitgewerkt in samenwerking met LIMA's ontwerper en de partners. Per aflevering en projecten zijn over verschillende onderwerpen online artikelen en tentoonstellingen gecreëerd. Er zijn nieuwe samenwerkingsverbanden aangegaan, wat bijzonder belangrijk is voor een jonge instelling als LIMA. Met FIBER, If I Can't Dance, Van Abbemuseum, Het Stedelijk Museum Amsterdam, Frans Hals Museum | De Hallen en Sonic Acts is veel contact. De website, het Facebook-account en de nieuwsbrief van LIMA werden in 2016 meer dan ooit ingezet en bezocht. Dit komt grotendeels door de stijging van het aantal publieke activiteiten. Sanneke Huisman en Hilde van den Dobbelsteen verzorgden de publiciteit. Hilde van Dobbelsteen was in 2016 stagiair bij LIMA en vanaf september 1 dag beschikbaar, waardoor er meer tijd en mogelijkheid was extra aandacht te geven aan de PR. Samen met distributeur en kenner van de collectie Theus Zwakhals, hield zij de Facebookpagina van LIMA actief, maakte de events aan en verzorgde per event enkele aanvullende posts. Sanneke Huisman stuurde de pr aan.

LIMA is in 2016 actiever en meer gezien op Facebook. Het aantal *likes* steeg tot boven de 3000 en voor de Facebook-evenementen meldden gemiddeld meer dan honderd personen zich aan. Ieder bericht werd actief bekeken, gedeeld en *geliked*, en er werd meer over LIMA gepost en gepraat - met een bereik van

ruim 12.000 mensen. De groep mensen die LIMA op deze manier vond, was divers: kunst-professionals, kunstenaars, studenten en de achterban van de samenwerkende partijen en individuen. De LIMA-nieuwsbrief werd maandelijks aan ruim 1700 contacten gestuurd. Ook via de website, met een bereik 87.000 bezoekers, werden veel mensen van evenementen en activiteiten op de hoogte gesteld.

LIMA vertoont momenteel wereldwijd meer dan 400 werken per jaar en maakt het daarmee mogelijk dat meer dan 1.000.000 bezoekers per jaar onze werken kunnen ervaren. Maar niet al deze bezoekers kunnen wij tot de onze rekenen. Nieuwe kunstwerken en jonge makers worden veelal op festivals als IFFR vertoond en gerenommeerd toptalent op overzichtstentoonstellingen zoals Ulises Carrión: *Dear reader. Don't read*, in Museo Reina Sofia, Madrid van 13 maart tot 10 oktober 2016. Het publiek dat deze evenementen bezoekt wordt gerekend tot het publiek van de desbetreffende instellingen. Het Internationaal Filmfestival Rotterdam en *Dear reader. Don't read*, waren in 2016 goed voor 4% van onze vertoningen en bereikten ruim 500.000 bezoekers, mede mogelijk gemaakt door LIMA.

We Are Public & Cineville

Dit jaar is LIMA een nauwe samenwerking aangegaan met We Are Public en Cineville. Beide organisaties hebben veel door LIMA georganiseerde evenementen opgenomen in hun programmering, waardoor hun leden deze gratis konden bezoeken. Beide organisaties hebben een enorm bereik en hebben zodoende nog meer cultuurliefhebbers naar de programma's getrokken. De programma's van LIMA vielen bij We Are Public zo op, dat Sanneke Huisman door de organisatie is geïnterviewd over LIMA.

Publiciteit

Met een divers activiteitenprogramma voor zowel publiek als specialisten, zoals THE LIMA COLLECTION, Viewpoints, UNFOLD events en een symposium, groeide in 2016 ook het bereik van LIMA. Zowel offline in eigen huis (LAB111) bij vertoningen en events, als in de pers en online op blogs, websites en social media.

LIMA in de publiciteit

In 2016 verscheen het artikel *50 years of Media Art* door Ivo van Stiphout en Gaby Wijers (in het Taiwanees en Engels) in de publicatie van het internationale symposium *Collecting and Exhibiting New Media Art*. Nick Kivits schreef in het Financieele Dagblad over de rol van LIMA en de vraag *Is digikunst voor de eeuwigheid?* (6 juni 2016). Najiba Brakkee schreef in aanloop van het event THE LIMA COLLECTION - CINEMA voor de website van Mister Motley over LIMA en de programmering van de avond (28 september 2016). Het project *Artists Talking Back To The Media (ATBTM)* kreeg aandacht in de Colombiaanse gedrukte en online pers, zoals in het dagblad ADN in Cali (11 november 2016). Susan Aasman en Tom Slootweg interviewde Gaby Wijers voor het Tijdschrift voor Mediageschiedenis (TMG) over het Hybride beheer van een hybride medium: over de rol van het LIMA in het behoud van videokunst in een gesprek met Gaby Wijers (16 november 2016). Gaby Wijers werd geïnterviewd door onderzoeker Gabriella Giannachi over archivering, conservering en performances en door Steven Partridge over videokunst voor het project *European Women's Video Art (EWVA)*, beide voor publicaties in 2017.

Transformatie Digitale Kunst in de publiciteit

Vincent Moleveld schreef op de website On-line Galerij over het LIMA symposium Transformation Digital Art, over digitale kunst en de poging om haar te begrijpen, in Digitale kunst: we snappen haar niet, maar beginnen haar wel steeds beter te begrijpen. Peter Struycken als LIMA's experiment (29 februari 2016). Het kunst- en cultuur kanaal van Vice, de Creators Project, greep het LIMA symposium aan voor hun Week van de Digitale Kunst waarvoor zij o.a. met Josephine Bosma en Rafaël Rozendaal spraken, die beide op het symposium aanwezig waren. Het Facebook bericht over het symposium heeft 2700 personen bereikt. De video Digital Art: Who Cares (in samenwerking met ArtTube) werd 2300 keer bekeken op Vimeo en had een bereik van meer dan 4000 kijkers op Facebook. De film is geplaatst op de websites van LIMA, ARTtube, SBMK, DEN en werd vermeld in de nieuwsbrief van de NCDD en uitgezonden op NPO Cultura. Het bericht van de uitzending werd gedeeld in nieuwsbrieven en op de website van LIMA, SBMK en de participerende musea.

LIMA activiteiten en nieuwsberichten worden gecommuniceerd op de LIMA website (87.000 bezoekers), in de LIMA nieuwsbrief (1700 contacten) en op Facebook (3000 vind-ik-leuks, een verdubbeling vergeleken met het voorgaande jaar). Berichten worden ruimschoots gedeeld in het nog altijd groeiende LIMA netwerk bestaande (onder andere) uit SBMK, DEN, NCDD, INCCA, Fiber, Sonic Acts, LAB111, We Are Public, Cineville, ondersteunende fondsen, musea, kunstenaars, onderzoekers, educatieve instellingen en studenten en het in beeldende kunst geïnteresseerde publiek.

Voor alle links naar de gepubliceerde artikelen, zie de digitale versie van het verslag op onze website.

Bedrijfsvoering en Financiën

LIMA heeft in 2016 goede relaties opgebouwd met en draagvlak verworven bij de publieke fondsen. Dit is af te lezen is aan de ondersteuning van zowel het AFK, Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Prins Bernhard Cultuurfonds, Nordic Culture Point, SEC en Mondriaanfondsen. In 2016 ondersteunde AFK ons programma waarbij gastcuratoren putten uit de collectie, met onder andere If I Can't Dance I Don't Want To Be Part of Your Revolution en Gerrit Rietveld academie en LIMA zelf de nieuwe trends toont. Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie ondersteunde ons jaarprogramma met presentaties, talentontwikkeling producties en onderzoek naar herinterpretatie. Het Mondriaanfondsen ondersteund sinds 2014 het project Mediakunst.net en ondersteunde in 2016 UNFOLD. SEC ondersteunde talentontwikkeling. Dank voor uw steun!

In 2016 is veel geïnvesteerd in de nieuwe opzet van LIMA. Na drie jaar was het tijd om conservering, distributie en onderzoek meer te integreren, meer zichtbaarheid door presentaties te genereren, ons te professionaliseren en ons te beraden op een al dan niet structureel gefinancierde toekomst. Naast de constante activiteiten op het gebied van conservering, onderzoek en distributie, had LIMA het voornemen zich meer te richten op presentaties, talentontwikkeling en productie en verleden, heden en toekomst in continuïteit verbinden. Om verder te kunnen groeien en te innoveren zette LIMA sterk in op professionalisering van de organisatie:

- Door de workflows van de processen verder uit te werken en te certificeren;
- Door haar marketing en pr verder te ontwikkelen;
- Door een systematiek te ontwikkelen voor het actueel houden van technische kennis.

Een punt van aandacht hierbij is hoe kennis in een kleine netwerkorganisatie, die grotendeels bestaat uit freelancers, te implementeren en actueel te houden. In een kleine organisatie is iedereen bij voorkeur multi-inzetbaar, behalve kennisniveau spelen leeftijdsopbouw en doorstroming van de medewerkers hierbij een belangrijke rol. Subsidieaanvragen voor structurele ondersteuning werden ingediend bij het AFK en het Stimuleringsfonds. Helaas werd in 2016 onze ambitie om in de nieuwe kunstenplanperiode door te groeien naar nationale en internationale plek voor media-kunst met een internationale werking, een scala aan activiteiten, meer presentaties en zichtbaarheid niet door de AFK gehonoreerd. Het Stimuleringsfonds besloot daarentegen onze onderzoekslijn in 2017 en 2018 extra te ondersteunen.

Zoals uit de jaarrekening blijkt is in 2016 het resultaat dankzij een aantal bijzondere baten rond de nul uitgekomen. Wij inversteerden in kennisdeling, innovatie, distributie, talentontwikkeling, bedrijfsprocessen en producten. In 2017 en 2018 kan mede hierdoor extra tijd worden vrijgemaakt voor acquisitie. Inmiddels is het zo dat LIMA circa 85% van haar inkomsten 'uit de markt haalt', wat een bijzonder goede score is in een veld waar naar normen wordt toegewerkt als 25% uit de markt halen.

Organisatie

LIMA bestaat uit een flexibel team. De achtergrond van deze experts is verschillend: van kunstgeschiedenis tot informatica en filmgeschiedenis, en van beeldend kunstenaars, tot ingenieurs en filosofen. Jaarlijks lopen er studenten stage bij LIMA en zijn er vrijwilligers werkzaam, meestal van internationale opleidingen.

In 2016 werd directeur/bestuurder Gaby Wijers in de structurele activiteiten bijgestaan door de volgende specialisten; Sanneke Huisman (VU, presentatie en pr), Theus Zwakhals (UU, distributie en collectie), Kees Fopma (HKU, digitalisering), Wiel Seuskens (HKU, technische infrastructuur en onderzoek), José Biscaya (SI, productietechniek) en Hilde van den Dobbelsteen (UL, pr en productie). Wijers en Zwakhals zijn in dienst van de stichting. Op projectbasis werden zij in 2016 bijgestaan door: Nina van Doren, Alexandre Michaan, Rachel Somers Miles, George Barker, Christian Sancto en Lara Garcia Diaz (onderzoek), Frank Hendriks (administratie), Pieter van Kemnade (website techniek), Jaap van der Kreeft (database), Ivo van Stiphout (conservering), Paul Jansen Klomp (onderzoek), en Pier Taylor (vormgeving). PHD student Claudia Röck is twee dagen per week gestationeerd bij LIMA. Verder liepen Molly Bower (Master Presentation and Preservation, UvA), Maura Favero, Hilde van den Dobbelsteen (Master Film and Photographic studies, Universiteit Leiden) student en Joyce Poot (Master Film and Photographic studies, Universiteit Leiden) stage bij LIMA.

LIMA heeft een Raad van Toezicht van vijf personen, volgt de Code Cultural Governance en heeft de ANBI status. De Raad van Toezicht wordt gevormd door Wilbert Helmus (Erfgoedsoftware makelaar), penningmeester Lidy klein Gunnewiek (directeur VondelCS), Sharon Oldenkotte-Vrolijk (directeur Kunst & Cultuur Rabo Vastgoedgroep) en Gamila IJlstra (directeur BingerLab) er is een vacature. In 2016 werd LIMA bijgestaan door adviseur Daniël Engelsman (zakelijk, strategie en financiën).

LIMA vertegenwoordigt haar achterban en neemt als netwerker deel aan projectorganisaties en samenwerkingsverbanden: Nationaal Audiovisueel Archief Netwerk (AVA_net); samenwerking Nationale en Culturele Digitale Culturele Infrastructuur (NCDD & CCDD); Project Inventarisatie Digitalisering Cultuurproducerende Instellingen in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en de Raad voor Cultuur; internationaal distributeursoverleg (Dinamo); Europees mediakunst-portal (GAMA); Internationale expertgroep mediakunst conservering (Community of Practise, Pericles); Stichting Behoud Moderne Kunst (SBMK), International Network for the conservation of contemporary art (INCCA).

Toekomst

De doelstelling voor de komende jaren is een gezonde financiële bedrijfsvoering. Verder zoekt LIMA het publiek en de kunstenaars meer op met presentaties, producties, pr en ontwikkeling op projectbasis. We richten ons daarbij op programma, talentontwikkeling en productie om zo door te groeien naar een nationale en internationale plek voor digitale kunst. Om een *digital dark age* te voorkomen wil LIMA de komende jaren actief op zoek gaan naar mogelijkheden om haar duurzaamheidsdiensten ook ter beschikking te stellen aan het (werk)archief van kunstenaars en labs, zodat gehele digitale oeuvres bewaard kunnen blijven voor de toekomst. Complexe *born digital* kunstobjecten zijn echter extra kwetsbaar door experimentele toepassingen en worden nog slechts sporadisch in museale en erfgoedcollecties opgenomen. LIMA ziet het als haar taak om de lacunes die hierdoor ontstaan in de *born digital* erfgoedcollectie van Nederland actief het hoofd te bieden. Zo krijgen de kunstenaars, de collecties en LIMA meer zichtbaarheid en steun.

Bijlagen

- jaarafrekening 2016
- overzicht distributie 2016
- activiteitenlijst 2016
- lima aanwezig op seminars etc. nieuwe werken in distributie

logos klanten en subsidiënten

Jaarafrekening 2016

LIMA verkorte jaarrekening

Activa

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa	
– gebouwen en verbouwingen	€ 11.472
– inventaris en inrichting	€ 22.469
– apparatuur	€ 173.812
• Totaal materiële vast activa	€ 207.752
Immateriële vaste activa	
– software	€ 34.714
Vorderingen	
– debiteuren	€ 76.978
– nog te ontvangen subsidies	€ 41.300
– overige vorderingen	€ 20.008
• Totaal vorderingen	€ 138.286
Liquide middelen	
• Totaal liquide middelen	€ 8.909
TOTALEN	€ 389.661

BATEN

Directe opbrengsten	€ 190.883
Bijdragen	
– bijdragen projecten	€ 104.072
– schenkingen	€ 8.000
TOTAAL DER BATEN	€ 302.954
bijzondere baten en lasten	€ 87.410

Passiva

Eigen vermogen

– algemene reserve	€ 93.614
--------------------	-----------------

Kortlopende schulden

– crediteuren	€ 121.381
– nog te betalen kosten	€ 54.866
– belastingen en premies	€ 8
– vooruitgefactureerd	€ 49.426
– voorziening projectkosten	€ 49.995
– overige schulden	€ 20.371
• Totaal kortlopende schulden	€ 296.047

TOTALEN

€ **389.661**

LASTEN

Beheerlasten	
– personeelskosten	€ 24.581
– materiële lasten	€ 69.804
• Totaal beheerlasten	€ 94.385
Activiteitenlasten	
– personeelskosten	€ 199.506
– materiële lasten	€ 97.554
• Totaal activiteitenlasten	€ 297.061

TOTALEN

€ **391.446**

EXPLOITATIESALDO

€ **-1.081**

Activiteitenlijst 2016

JANUARI

19, **studenten film en foto universiteit Leiden o.l.v. Eric de Bruijn @ LIMA**, NL › Sanneke Huisman

22-23, **presentatie LIMA @ Spektrum Berlijn ism FIBER**, GE › Sanneke Huisman

29, **Dinamo distributersmeeting @ IFFR** › Theus Zwakhals, Gaby Wijers

29-30, **presentatie LIMA @ IFFR Rotterdam**, NL › Sanneke Huisman, Theus Zwakhals

FEBRUARI

3, **LIMA Presents productie For preview only Jonas Lund @ LIMA**, NL › Sanneke Huisman

10, **Studenten UvA @ LIMA**, NL › Gaby Wijers

16, **Bijeenkomst Mediakunst.net**, NL › Gaby Wijers, Sanneke Huisman, Jaap van der Kreeft

18-19, **Symposium Transformatie Digitale Kunst ism SBMK @ LIMA**, NL › Gaby Wijers, Nina van Doren, Alex Michaan, Wiel Seuskens

documentaire Digital Art who Cares @ Art Tube

workshops emulatie, conservering, documentatie en verkoop digitale kunst

MAART

9, **THE LIMA COLLECTION New work**, NL › Sanneke Huisman, Theus Zwakhals

11, **interview door Gabriella Giannaci over archivering, conservering en performances**, NL, UK › Gaby Wijers

14, **presentatie mediakunst.net @ Museum /kennisdag @ EYE**, NL › Sanneke Huisman, Gaby Wijers, Jaap van der Kreeft

17, **expeditie Platform Ontwikkel Instellingen Amsterdam**, NL › Daniel Engelsman, sanneke Huisman

21, **Netwerk Digitaal Erfgoed Den Haag**, NL › Gaby Wijers

30, **THE LIMA COLLECTION media activism curator Douwe Dijkstra**, NL › Sanneke Huisman

MEI

6, **the HMM @ LIMA**, NL › Theus Zwakhals

7, **presentatie LIMA @ IKFT Oberhausen**, GE › Theus Zwakhals

11, **For preview only Jonas Lund @ LIMA**, NL › Sanneke Huisman

18, **webbinar Born Digital Art** › Gaby Wijers

20, **presentatie mediakunst.net bij Frans Hals Museum | De Hallen Haarlem**, NL › Sanneke Huisman, Jaap van der Kreeft

25, **THE LIMA COLLECTION Performance curator Frederique Bergholz & Susan Gibb**, NL › Sanneke Huisman

26, **Cracking the Frame @ LIMA**, NL › Sanneke Huisman, Theus Zwakhals

JUNI

6, **Networkmeeting UNFOLD@LIMA**

6, **Programma UNFOLD met o.a. Joost Rekveld**, NL › Gaby Wijers, Lara Garcia Diaz

13, **Onderzoek CD ROM archiving gepresenteerd en workshop@Science park**, NL › Gaby Wijers, Alex Michaan, Nina van Doren

JULI

11, **Presentatie voor Nacca @ UvA**, NL › Gaby Wijers

AUGUSTUS

17, **Interview met Tom Ensom Kings College** › Gaby Wijers

SEPTEMBER

14, **Networkmeeting UNFOLD@LIMA**

14, **Programma UNFOLD met o.a. Sarah Cook**, NL › Gaby Wijers, Lara Garcia Diaz

21, **Nominatie Digital Preservation Awards 'Born Digital Culture Heritage is Endangered Heritage'** › Gaby Wijers

23, **Wikimedia**, NL › Sanneke Huisman

28, **THE LIMA COLLECTION Cinema curator Sacha Bronwasser**, NL › Sanneke Huisman

OKTOBER

5, **studenten film en foto Leiden o.l.v. Eric de Bruijn @ LIMA**, NL › Sanneke Huisman

6, **studenten Appel curatorial program @ LIMA**, NL › Gaby Wijers

10, **interview door Viktor Lin uit Taiwan over archivering en distributie**, NL › Gaby Wijers

13, **Studenten kunstgeschiedenis Utrecht @ LIMA olv N. Zonneberg**, NL › Gaby Wijers

14, **"Studenten Berner Fachhochschule / Haute école spécialisée bernoise**

Hochschule der Künste Bern / Haute école des arts de Berne @LIMA o.l.v. A. Jarczyk", NL › Gaby Wijers, Wiel Seuskens, Jose Biscaya

19, **LIMA Presents productie Jan Robert Leegte en Constant Dullaart**, NL › Sanneke Huisman

26, **Presentatie eigen producties DDW drive Eindhoven**, NL › Sanneke Huisman

27, **Presentatie Mediakunst.net bij Van Abbemuseum Eindhoven**, NL › Sanneke Huisman, Jaap van der Kreeft

NOVEMBER

9-18, **Artists Talking back to the Media in Columbia, presentaties, workshop, tentoonstellingen**, Co › Sanneke Huisman, George Baker

10, **THE LIMA COLLECTION Medium Specifiek curator Martijn van Boven**, NL › Gaby Wijers

11, **CCDD Den Haag** › Gaby Wijers

16, **Productie Online Documentaire Rafael Rozendaal** › Jose Biscaya, Gaby Wijers

21-23, **Bijeenkomst Nordic Network in Stockholm**, SE › Gaby Wijers

29, **Participatie aanvraag MSCA innovative training network EXEGEST (ESR6)** › Gaby Wijers

30-31, **UNFOLD workshop**, NL › Sanneke Huisman

DECEMBER

1, **UNFOLD workshop**, NL › Sanneke Huisman

1, **UNFOLD presentatie/expertmeeting met o.a. Jan Robert Leegte**, NL › Gaby Wijers, Lara Garcia Diaz

12, **NDE**, NL › Gaby Wijers

14, **Archiving and the Art of Disclosure seminar UvA**, NL › Gaby Wijers

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

DE APPEL
ARTS CENTRE

Bonnefantenmuseum
Maastricht

FRANS HALS MUSEUM
| DE HALLEN HAARLEM

**VAN
ABBE
MUSEUM
EINDHOVEN**

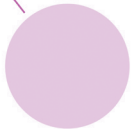
**museum van
boijmans beuningen**

Rabobank

CENTRAAL
MUSEUM

**Rijksakademie
van beeldende
kunsten**

**GRONINGER
MUSEUM**

GERRIT RIETVELD
ACADEMIE

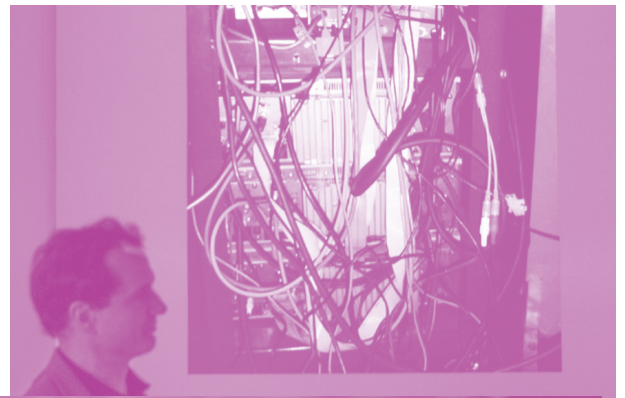
Gemeentemuseum Helmond

**VAN
EYCK**

SCHUNCK

Overzicht distributie 2016

JANUARY

January, Screening, Lumiere Cinema, lecture Sven Lütticken, Maastricht, the Netherlands. **Ulises Carrión: The LPS File.**

12 - 17 Jan, Rencontres Paris, Gaité Lyrique, Paris, France. **Sebastian Diaz Morales: Suspension.**

12 - 17 Jan, Rencontres Paris, Gaité Lyrique, Paris, France. **Thomas Mohr: Zu Hanne Darboven / Abschiessend.**

20 - 24 Jan, Prague Short Film Festival, Germany. **Erwin Olaf: Le Dernier Cri.**

24 Jan, LIMA programma FIBER @ SPEKTRUM, the Netherlands. **Mark Bain: Electrophase.**

24 Jan, LIMA programma FIBER @ SPEKTRUM, the Netherlands. **Marinus Boezem: Het beademen van de beeldbuis.**

24 Jan, LIMA programma FIBER @ SPEKTRUM, the Netherlands. **Livinus & Jeep van de Bundt: Moiré.**

24 Jan, LIMA programma FIBER @ SPEKTRUM, the Netherlands. **Marc Burkett: Composition 6.**

24 Jan, LIMA programma FIBER @ SPEKTRUM, the Netherlands. **Anouk de Clercq: Conductor.**

24 Jan, LIMA programma FIBER @ SPEKTRUM, the Netherlands. **Sebastian Diaz Morales: Insight.**

24 Jan, LIMA programma FIBER @ SPEKTRUM, the Netherlands. **Johan Rijpma: Tape Generations.**

24 Jan, LIMA programma FIBER @ SPEKTRUM, the Netherlands. **Semiconductor: Black Rain (single-channelversie).**

24 Jan, LIMA programma FIBER @ SPEKTRUM, the Netherlands. **Telcosystems: Scape_Time.**

24 Jan, LIMA programma FIBER @ SPEKTRUM, the Netherlands. **The Vasulkas: Noisefields.**

25 Jan, Film festival, United States. **Jan Fabre: The Problem 1.**

27 Jan - 7 Feb, Doc Alliance Films, Online, VOD during IFFR 2016, Czech Republic. **Thomas Mohr: Zu Hanne Darboven / Abschiessend.**

27 Jan - 7 Feb, Doc Alliance Films, Online, VOD during IFFR 2016, Czech Republic. **Geert Mul & Michel Banabila: Crowds.**

27 Jan - 7 Feb, Doc Alliance Films, Online, VOD during IFFR 2016, Czech Republic. **Gerco de Ruijter: Playground.**

14 Feb, Vertoning Wenneker Cinema, Kort voor Kort, Schiedam, the Netherlands. **Martijn Veldhoen: Time and Place.**

29 Jan - 3 Apr, Tentoonstelling De Vleeshal, Middelburg, the Netherlands. **Simone Forti: Zonder titel.**

29 Jan - 3 Apr, Tentoonstelling De Vleeshal, Middelburg, the Netherlands. **Simone Forti: Zonder titel.**

29 Jan - 3 Apr, Tentoonstelling De Vleeshal, Middelburg, the Netherlands. **Simone Forti: Zonder titel.**

30 Jan - 3 Apr, Close Up-exhibition, EYE Amsterdam, the Netherlands. **Melanie Bonajo: Night Soil - Economy of Love.**

30 Jan - 3 Apr, Close Up-exhibition, EYE Amsterdam, the Netherlands. **Melanie Bonajo: Night Soil - Economy of Love.**

FEBRUARY

Feb - 7 May, Exhibition Ulises Carrión, Fundación Jumex Arte Contemporáneo, Museo Jumex, Mexico City, Mexico. **Ulises Carrión: A Book.**

Feb - 7 May, Exhibition Ulises Carrión, Fundación Jumex Arte Contemporáneo, Museo Jumex, Mexico City, Mexico. **Ulises Carrión: Bookworks revisited. Part 1: a selection.**

Feb - 7 May, Exhibition Ulises Carrión, Fundación Jumex Arte Contemporáneo, Museo Jumex, Mexico City,

Mexico. **Ulises Carrión: Bullets Swing.**

Feb - 7 May, Exhibition Ulises Carrión, Fundación Jumex Arte Contemporáneo, Museo Jumex, Mexico City, Mexico. **Ulises Carrión: Chewing Gum.**

Feb - 7 May, Exhibition Ulises Carrión, Fundación Jumex Arte Contemporáneo, Museo Jumex, Mexico City, Mexico. **Ulises Carrión: Chinese Checker Choir.**

Feb - 7 May, Exhibition Ulises Carrión, Fundación Jumex Arte Contemporáneo, Museo Jumex, Mexico City, Mexico. **Ulises Carrión: The Death of the Art Dealer (kanaal zero).**

Feb - 7 May, Exhibition Ulises Carrión, Fundación Jumex Arte Contemporáneo, Museo Jumex, Mexico City, Mexico. **Ulises Carrión: Gossip, Scandal and Good Manners.**

Feb - 7 May, Exhibition Ulises Carrión, Fundación Jumex Arte Contemporáneo, Museo Jumex, Mexico City, Mexico. **Ulises Carrión: Love Story.**

Feb - 7 May, Exhibition Ulises Carrión, Fundación Jumex Arte Contemporáneo, Museo Jumex, Mexico City, Mexico. **Ulises Carrión: The LPS File.**

Feb - 7 May, Exhibition Ulises Carrión, Fundación Jumex Arte Contemporáneo, Museo Jumex, Mexico City, Mexico. **Ulises Carrión: TV-Tonight-Video.**

Feb - 7 May, Exhibition Ulises Carrión, Fundación Jumex Arte Contemporáneo, Museo Jumex, Mexico City, Mexico. **Ulises Carrión: Twin Butlers.**

Feb - Dec, Vertoning werken uit de LIMA collectie in het Statenlokaal van de Tweede Kamer, the Netherlands. **Michiel van Bakel: Road Trip to the Dutch Mountains.**

Feb - Dec, Vertoning werken uit de LIMA collectie in het Statenlokaal van de Tweede Kamer, the Netherlands. **Seoungcho Cho: Scrumped.**

Feb - Dec, Vertoning werken uit de LIMA collectie in het Statenlokaal van de Tweede Kamer, the Netherlands. **Sebastian Diaz Morales: Suspension.**

Feb - Dec, Vertoning werken uit de LIMA collectie in het Statenlokaal van de Tweede Kamer, the Netherlands. **Rä di Martino: Petite histoire des plateaux abandonnés.**

Feb - Dec, Vertoning werken uit de LIMA collectie in het Statenlokaal van de Tweede Kamer, the Netherlands. **Thomas Mohr: Zu Hanne Darboven / Abschiessend.**

Feb - Dec, Vertoning werken uit de LIMA collectie in het Statenlokaal van de Tweede Kamer, the Netherlands. **Astrid van Nimwegen: Garagedoors.**

Feb - Dec, Vertoning werken uit de LIMA collectie in het Statenlokaal van de Tweede Kamer, the Netherlands. **Johan Rijpma: Descent.**

Feb - Dec, Vertoning werken uit de LIMA collectie in het Statenlokaal van de Tweede Kamer, the Netherlands. **Johan Rijpma: Division.**

Feb - Dec, Vertoning werken uit de LIMA collectie in het Statenlokaal van de Tweede Kamer, the Netherlands. **Johan Rijpma: Primary Expansion.**

Feb - Dec, Vertoning werken uit de LIMA collectie in het Statenlokaal van de Tweede Kamer, the Netherlands. **Johan Rijpma: Refreshment.**

Feb - Dec, Vertoning werken uit de LIMA collectie in het Statenlokaal van de Tweede Kamer, the Netherlands. **Johan Rijpma: Tape Generations.**

9 Feb, EYE on ART, Laurie Anderson, Heart of a Dog, EYE Amsterdam, the Netherlands. **Laurie Anderson: At the Shrink's (a Fake Hologram).**

9 Feb, EYE on ART, Laurie Anderson, Heart of a Dog, EYE Amsterdam, the Netherlands. **Laurie Anderson: At the Shrink's (a Fake Hologram).**

9 Feb, EYE on ART, Laurie Anderson, Heart of a Dog, EYE Amsterdam, the Netherlands. **Laurie Anderson: At the Shrink's (a Fake Hologram).**

9 Feb, EYE on ART, Laurie Anderson, Heart of a Dog, EYE Amsterdam, the Netherlands. **Laurie Anderson: At the**

Shrink's (a Fake Hologram).

12 Feb - 16 May, Exhibition PRIERE DE TOUCHER - The Touch of Art" , Museum Tinguely, Basel, Switzerland. **Abramovic / Ulay: Imponderabilia (2012)**

12 Feb - 16 May, Exhibition PRIERE DE TOUCHER - The Touch of Art" , Museum Tinguely, Basel, Switzerland. **Abramovic / Ulay: Light / Dark (Amsterdam) (2012)**

18 Feb - 19 Jun, Exhibition Empty Rooms Museum Kunst der Westküste, Alkersum, Germany. **Martijn Veldhoen: Momentum.**

MARCH

March, 100 Years DADA @ Cabaret Voltaire Zurich, Filmscreening Kurzfilmtage Winterthur, Switzerland. **Douwe Dijkstra: Démontable.**

March, Historisches Museum Basel, Screening Winterthur Kurzfilmtage, Switzerland. **Lernert & Sander: Revenge.**

3 Mar, Screening ihkv Close-Up, EYE, Amsterdam, the Netherlands. **Melanie Bonajo: Night Soil - Fake Paradise.**

3 - 6 Mar, 27th Onion City Experimental Film and Video Festival, Chicago, United States. **Nicolas Provost: The Painters.**

8 Mar, Screening Strange Love, VSETH Zurich, Switzerland. **Lernert & Sander: Elektrotechnique.**

9 Mar, Screening cinema CITY46, Bremen, Germany. **Seoungho Cho: Buoy.**

9 Mar, The Lima Collection: New Work, LIMA, Amsterdam, the Netherlands. **Michiel van Bakel: Road Trip to the Dutch Mountains.**

9 Mar, The Lima Collection: New Work, LIMA, Amsterdam, the Netherlands. **Broersen & Lukács: Establishing Eden.**

9 Mar, The Lima Collection: New Work, LIMA, Amsterdam, the Netherlands. **Jan Dibbets: Dutch Mountain.**

9 Mar, The Lima Collection: New Work, LIMA, Amsterdam, the Netherlands. **Lyubov Matyunina: Post Fairy Tale.**

9 Mar, The Lima Collection: New Work, LIMA, Amsterdam, the Netherlands. **Thomas Mohr & Martijn Comes: Learning Curve.**

10 Mar, PULSAR / Rikke Hjortkjaer, Royal Academy of Music, Copenhagen, Denmark. **Rafael Montañez Ortiz: The Kiss.**

11 Mar - 31 Jul, Made in Amsterdam - 100 jaar in 100 kunstwerken, the Netherlands. **Martijn Veldhoen: Time and Place.**

13 Mar - 8 May, Tentoonstelling Might as well, NEST Den Haag, the Netherlands. **Julika Rudelius: Rites of Passage.**

13 Mar - 8 May, Tentoonstelling Might as well, NEST Den Haag, the Netherlands. **Köken Ergun: TANKLOVE.**

14 - 20 Mar, Bucharest International Experimental Film Festival BIEFF, Romania. **Douwe Dijkstra: Voor Film.**

14 - 20 Mar, Bucharest International Experimental Film Festival BIEFF, Romania. **Martijn Veldhoen: Time and Place.**

14 - 20 Mar, Bucharest International Experimental Film Festival BIEFF, Romania. **Nina Yuen: Raymond.**

15 - 20 Mar, Screening Ann Arbor Film Fest, the Netherlands. **Eloë Pong: Je suis une bombe.**

15 - 20 Mar, Rencontres Internationales in Berlin, Haus der Kulturen der Welt, France. **Sebastian Diaz Morales: Suspension.**

15 - 20 Mar, Rencontres Internationales in Berlin, Haus der Kulturen der Welt, France. **Thomas Mohr: Zu Hanne Darboven / Abschliessend.**

16 - 20 Mar, Exhibition Grimmwelt Kassel, In The Jungle of Hair, Germany. **Abramovic / Ulay: Relation in Time (2012)**

17 Mar - Aug, Exhibition "L'Image Volée" curated by Thomas Demand, Milan, Italy. **Ulay: Da ist eine kriminelle Berührung in der Kunst.**

21 Mar, ASCA: Transparency / opacity, LIMA programma, LAB111, Amsterdam, the Netherlands. **Laurie Anderson: At the Shrink's (a Fake Hologram).**

21 Mar, ASCA: Transparency / opacity, LIMA programma, LAB111, Amsterdam, the Netherlands. **Marinus Boezem: Het beademen van de beeldbuis.**

21 Mar, ASCA: Transparency / opacity, LIMA programma, LAB111, Amsterdam, the Netherlands. **Martijn van Boven: A Thousand Scapes.**

21 Mar, ASCA: Transparency / opacity, LIMA programma, LAB111, Amsterdam, the Netherlands. **Sebastian Diaz Morales: Insight.**

21 Mar, ASCA: Transparency / opacity, LIMA programma, LAB111, Amsterdam, the Netherlands. **Nan Hoover: Cutting Light.**

21 Mar, ASCA: Transparency / opacity, LIMA programma, LAB111, Amsterdam, the Netherlands. **Jan van Munster: Projection.**

21 Mar, ASCA: Transparency / opacity, LIMA programma, LAB111, Amsterdam, the Netherlands. **Semiconductor: 20Hz.**

23 Mar, Screening, NVB congres, EYE Amsterdam. **Douwe Dijkstra: Démontable.**

23 Mar, Screening, NVB congres, EYE Amsterdam. **Douwe Dijkstra: Démontable.**

30 Mar, The LIMA Collection: Media Activism curated by Douwe Dijkstra, LIMA, Amsterdam, the Netherlands. **Ant Farm: Media Burn.**

30 Mar, The LIMA Collection: Media Activism curated by Douwe Dijkstra, LIMA, Amsterdam, the Netherlands. **Hans Breder: 3x for America.**

30 Mar, The LIMA Collection: Media Activism curated by Douwe Dijkstra,

LIMA, Amsterdam, the Netherlands. **eddie d: Poem #6.**

30 Mar, The LIMA Collection: Media Activism curated by Douwe Dijkstra, LIMA, Amsterdam, the Netherlands. **eddie d: Poem #8, Revolting.**

30 Mar, The LIMA Collection: Media Activism curated by Douwe Dijkstra, LIMA, Amsterdam, the Netherlands. **Douwe Dijkstra: Démontable.**

30 Mar, The LIMA Collection: Media Activism curated by Douwe Dijkstra, LIMA, Amsterdam, the Netherlands. **Wim Gijzen: Verwisseling van de namen van de steden Rotterdam en Den Haag.**

30 Mar, The LIMA Collection: Media Activism curated by Douwe Dijkstra, LIMA, Amsterdam, the Netherlands. **Jeroen Kooijmans: Cargo.**

30 Mar, The LIMA Collection: Media Activism curated by Douwe Dijkstra, LIMA, Amsterdam, the Netherlands. **Manuel Saiz: Video Hacking.**

30 Mar, The LIMA Collection: Media Activism curated by Douwe Dijkstra, LIMA, Amsterdam, the Netherlands. **Corinna Schnitt: Zwischen vier und sechs.**

30 Mar, The LIMA Collection: Media Activism curated by Douwe Dijkstra, LIMA, Amsterdam, the Netherlands. **Donna Verheijden: All The World's A Stage - Ways of Seeing 2013.**

APRIL

April, Broadcast, Germany. **Michiel van Bakel: Equestrian (monitorversie).**

10 Apr, Go Short - International Short Film Festival Nijmegen, the Netherlands. **Roy Villevooye: Voice-Over.**

10 Apr, Screening IFFR@EYE, Close-Up, EYE Amsterdam, the Netherlands. **Melanie Bonajo: Night Soil - Fake Paradise.**

10 Apr, Screening IFFR@EYE, Close-Up, EYE Amsterdam, the Netherlands. **Broersen & Lukács: Establishing Eden.**

10 Apr, Screening IFFR@EYE, Close-Up, EYE Amsterdam, the Netherlands.

Giovanni Giaretta: A thing among things.

10 Apr, Screening IFFR@EYE, Close-Up, EYE Amsterdam, the Netherlands. **belit sag: Sept - Oct. 2015, Cizre.**

16 Apr - 2 Oct, Exhibition: Today's Beginnings? In and Around the 1980s, Van Abbemuseum Eindhoven, the Netherlands. **Daniel Brun: Provocation, Evocation, Complication.**

16 Apr - 2 Oct, Exhibition: Today's Beginnings? In and Around the 1980s, Van Abbemuseum Eindhoven, the Netherlands. **Miguel-Ángel Cárdenas: Somos Libres!?**

16 Apr - 2 Oct, Exhibition: Today's Beginnings? In and Around the 1980s, Van Abbemuseum Eindhoven, the Netherlands. **Ulises Carrión: TV-Tonight-Video.**

16 Apr - 2 Oct, Exhibition: Today's Beginnings? In and Around the 1980s, Van Abbemuseum Eindhoven, the Netherlands. **Dedo: Dissonantie.**

16 Apr - 2 Oct, Exhibition: Today's Beginnings? In and Around the 1980s, Van Abbemuseum Eindhoven, the Netherlands. **David Garcia & Annie Wright: Endgame.**

16 Apr - 2 Oct, Exhibition: Today's Beginnings? In and Around the 1980s, Van Abbemuseum Eindhoven, the Netherlands. **Mona Hatoum: Roadworks.**

16 Apr - 2 Oct, Exhibition: Today's Beginnings? In and Around the 1980s, Van Abbemuseum Eindhoven, the Netherlands. **Heiner Holtappels: TV World.**

16 Apr - 2 Oct, Exhibition: Today's Beginnings? In and Around the 1980s, Van Abbemuseum Eindhoven, the Netherlands. **Raul Marroquin: About the News.**

16 Apr - 2 Oct, Exhibition: Today's Beginnings? In and Around the 1980s, Van Abbemuseum Eindhoven, the Netherlands. **Raul Marroquin: Extra, Extra Read All about it.**

16 Apr - 2 Oct, Exhibition: Today's

Beginnings? In and Around the 1980s, Van Abbemuseum Eindhoven, the Netherlands. **Raul Marroquin: Fandangos Evening News.**

16 Apr - 2 Oct, Exhibition: Today's Beginnings? In and Around the 1980s, Van Abbemuseum Eindhoven, the Netherlands. **Mariano Maturana: What Can We Do Against Discrimination?**

16 Apr - 2 Oct, Exhibition: Today's Beginnings? In and Around the 1980s, Van Abbemuseum Eindhoven, the Netherlands. **Mariano Maturana: ¿Son Estas Mis Últimas Imágenes?**

16 Apr - 2 Oct, Exhibition: Today's Beginnings? In and Around the 1980s, Van Abbemuseum Eindhoven, the Netherlands. **Lydia Schouten: Romeo is Bleeding.**

16 Apr - 2 Oct, Exhibition: Today's Beginnings? In and Around the 1980s, Van Abbemuseum Eindhoven, the Netherlands. **SERVAAS: Apartheid is the Devil.**

16 Apr - 2 Oct, Exhibition: Today's Beginnings? In and Around the 1980s, Van Abbemuseum Eindhoven, the Netherlands. **Sliuk / Kurpershoek: March KONKRET.**

16 Apr - 2 Oct, Exhibition: Today's Beginnings? In and Around the 1980s, Van Abbemuseum Eindhoven, the Netherlands. **Wies Smals: Dutch Treat.**

16 Apr - 2 Oct, Exhibition: Today's Beginnings? In and Around the 1980s, Van Abbemuseum Eindhoven, the Netherlands. **Moniek Toebosch: Verzamelde beelden/toevallen/af-en toespraken.**

22 Apr, Exhibition Medicine in Art, Museum MOCAK Krakow, Poland. **Marina Abramovic: Nude with Skeleton (2012).**

22 Apr, Screening TRANSIENT BODIES, Open Space Istanbul, Turkey. **Abramovic / Ulay: Rest Energy (2012).**

28 Apr - 8 May, Trento Film Festival, 28april-8mei, Italy. **Broersen & Lukács: Establishing Eden.**

29 Apr, Nuit Blanche, CINEMA DES BEAUX-ARTS Monaco.

Nicolas Provost: Stardust.

MAY

May, Exhibition Media Art Lab Moscow, Russia. **Merel Mirage: Blood in Blossom.**

4 May, Layers Mischiefs and Miss Perfect, WORM Rotterdam, the Netherlands. **Keren Cytter: Les Ruissellements du Diable.**

4 May, Layers Mischiefs and Miss Perfect, WORM Rotterdam, the Netherlands. **Kawehe Modiri: Mijn inbreker en ik.**

5 May, During the exhibition You have to make your own death public", De Appel Art center, Amsterdam at the event "een gebeuren #01" talk on the work and life of Ben d'Armagnac on the 5th of May. **Ben d'Armagnac: Performance (de Mangelgang in Groningen).**

10 May, International Short Film Festival Oberhausen, Germany. **Michiel van Bakel: Road Trip to the Dutch Mountains.**

10 May, International Short Film Festival Oberhausen, Germany. **Broersen & Lukács: Establishing Eden.**

10 May, International Short Film Festival Oberhausen, Germany. **Seoungcho Cho: Latency Contemplation 1.**

10 May, International Short Film Festival Oberhausen, Germany. **Douwe Dijkstra: Voor Film.**

10 May, International Short Film Festival Oberhausen, Germany. **Giovanni Giaretta: A thing among things.**

10 May, International Short Film Festival Oberhausen, Germany. **Nicolas Provost: Ego.**

10 May, International Short Film Festival Oberhausen, Germany. **belit sag: and the image gazes back.**

10 May, International Short Film Festival Oberhausen, Germany. **belit sag: Sept - Oct. 2015, Cizre.**

10 May, International Short Film

Festival Oberhausen, Germany. **Manuel Saiz: Subtítulos: saber sin estudiar (Subtitles: to Know without Learning).**

10 May, International Short Film Festival Oberhausen, Germany. **Donna Verheijden: Land of Desire - Happy is the New Black.**

10 May, International Short Film Festival Oberhausen, Germany. **Roy Villevoye and Jan Dietvorst: The Double.**

10 May, International Short Film Festival Oberhausen, Germany. **Nina Yuen: Narcissus.**

11 May, For Preview Only - Part 2, curated by Petra Heck, LIMA Amsterdam, the Netherlands. **Azorro Group: Proposal.**

11 May, For Preview Only - Part 2, curated by Petra Heck, LIMA Amsterdam, the Netherlands. **Pieter Engels: Engels smoking his signature, signing the universe.**

11 May, For Preview Only - Part 2, curated by Petra Heck, LIMA Amsterdam, the Netherlands. **Gercio de Ruijter: CROPS.**

11 May, For Preview Only - Part 2, curated by Petra Heck, LIMA Amsterdam, the Netherlands. **UBERMORGEN.COM: Superenhanced - V3E1 - Detainees.**

11 May, For Preview Only - Part 2, curated by Petra Heck, LIMA Amsterdam, the Netherlands. **Guido van der Werpe: Nummer vijf (b).**

11 May, For Preview Only - Part 2, curated by Petra Heck, LIMA Amsterdam, the Netherlands. **Keigo Yamamoto: Foot No.3.**

14 May, Exhibition House of impressions - The Pushkin State Museum of Fine Arts/Princess Golitsin Manor, Volkhonka, Russia. **Mona Hatoum: Changing Parts.**

14 May, Exhibition House of impressions - The Pushkin State Museum of Fine Arts/Princess Golitsin Manor, Volkhonka, Russia. **Nan Hoover: Impressions (1978).**

14 May - 12 Jun, HERO MOTHER Contemporary Art by Post-Communist Women Rethinking Heroism, Exhibition MOMENTUM, Berlin, Germany. **Marina Abramovic: The Hero.**

14 May - 12 Jun, Summer festival of Miera iela, Riga, Latvia. **Douwe Dijkstra, Démontable.**

14 May - 2 Oct, Jan Fabre, Spiritual Guards, Firenze, Italy. **Jan Fabre & Ilya Kabakov: Een ontmoeting (Dak).**

14 May - 2 Oct, Jan Fabre, Spiritual Guards, Firenze, Italy. **Jan Fabre & Ilya Kabakov: Een ontmoeting (Kelder).**

14 May - 2 Oct, Jan Fabre, Spiritual Guards, Firenze, Italy. **Jan Fabre & Marina Abramovic: Virgin / Warrior (Virgin).**

14 May - 2 Oct, Jan Fabre, Spiritual Guards, Firenze, Italy. **Jan Fabre & Marina Abramovic: Virgin / Warrior (Virgin).**

14 May - 2 Oct, Jan Fabre, Spiritual Guards, Firenze, Italy. **Jan Fabre: The artist-worm crossing Piazza della Signoria.**

14 May - 2 Oct, Jan Fabre, Spiritual Guards, Firenze, Italy. **Jan Fabre: Homage to Zeno X 1.**

14 May - 2 Oct, Jan Fabre, Spiritual Guards, Firenze, Italy. **Jan Fabre: Homage to Zeno X 2.**

14 May - 2 Oct, Jan Fabre, Spiritual Guards, Firenze, Italy. **Jan Fabre: Hommage aan Thomas More (2015).**

14 May - 2 Oct, Jan Fabre, Spiritual Guards, Firenze, Italy. **Jan Fabre: Lancelot.**

14 May - 2 Oct, Jan Fabre, Spiritual Guards, Firenze, Italy. **Jan Fabre: The Problem 1.**

14 May - 2 Oct, Jan Fabre, Spiritual Guards, Firenze, Italy. **Jan Fabre: Sanguis / Mantis.**

14 May - 2 Oct, Jan Fabre, Spiritual Guards, Firenze, Italy. **Jan Fabre: De**

Schelde (Hé, wat een plezierige zot-tigheid!).

25 May, The LIMA Collection: Performance, curated by Susan Gibb, LIMA, Amsterdam, the Netherlands. **Abramovic / Ulay: Incision (2012).**

25 May, The LIMA Collection: Performance, curated by Susan Gibb, LIMA, Amsterdam, the Netherlands. **Chris Burden: Interviewed by A. Smith.**

25 May, The LIMA Collection: Performance, curated by Susan Gibb, LIMA, Amsterdam, the Netherlands. **Allan Kaprow: Then.**

25 May, The LIMA Collection: Performance, curated by Susan Gibb, LIMA, Amsterdam, the Netherlands. **Sef Peeters: The 61 Hours in de Appel band II.**

25 May, The LIMA Collection: Performance, curated by Susan Gibb, LIMA, Amsterdam, the Netherlands. **Ulrike Rosenbach: Sorry Mister.**

26 - 28 May, NEON digital arts festival, Dundee, United Kingdom. **Anouk De Clercq: Building.**

26 - 28 May, NEON digital arts festival, Dundee, United Kingdom. **Jan Fabre: Tivoli.**

26 - 28 May, NEON digital arts festival, Dundee, United Kingdom. **Vincent Meessen: Dear Adviser.**

26 - 28 May, NEON digital arts festival, Dundee, United Kingdom. **Jan van de Pavert: Een Huis.**

27 May - 11 Sep, Filmprogramma Reiskoores, the Netherlands. **Roy Villevoye: Voice-Over.**

27 May - 11 Sep, Filmprogramma Reiskoores, the Netherlands. **Roy Villevoye: Voice-Over.**

31 May - 5 Jun, 32nd Hamburg International Short Film Festival, Germany. **Nicolas Provost: Ego.**

JUNE

6 Jun, Screenings UNFOLD, LIMA,

Amsterdam, the Netherlands. **Iain Forsyth & Jane Pollard: Walking After Ancocci (Redirected Approaches).**

6 Jun, Screenings UNFOLD, LIMA, Amsterdam, the Netherlands. **Dan Graham: Audience/Performer/Mirror.**

6 Jun, Screenings UNFOLD, LIMA, Amsterdam, the Netherlands. **Adad Hannah: Performer/Audience/Remake.**

6 Jun, Screenings UNFOLD, LIMA, Amsterdam, the Netherlands. **Woody Vasulka: Reminiscence.**

6 Jun, Screenings UNFOLD, LIMA, Amsterdam, the Netherlands. **The Vasulkas: Telc.**

6 Jun, Screenings UNFOLD, LIMA, Amsterdam, the Netherlands. **Woody Vasulka: Reminiscence.**

6 Jun, Screenings UNFOLD, LIMA, Amsterdam, the Netherlands. **The Vasulkas: Telc.**

7 - 14 Jun, EXIS festival in Seoul, 13th Edition of EXIS, South Korea. **Michiel van Bakel: Road Trip to the Dutch Mountains.**

7 - 14 Jun, EXIS festival in Seoul, 13th Edition of EXIS, South Korea. **Seoungcho Cho: Scrumpled.**

11 Jun - 18 Sep, Tentoonstelling Jan Fabre- A Tribute to Hieronymus Bosch in Congo, the Netherlands. **Jan Fabre: De Zak.**

11 Jun - 18 Sep, Tentoonstelling Jan Fabre- A Tribute to Hieronymus Bosch in Congo, the Netherlands. **Jan Fabre: Zelfmoord?**

11 Jun - 18 Sep, Tentoonstelling Jan Fabre- A Tribute to Hieronymus Bosch in Congo, the Netherlands. **Jan Fabre: De Zak.**

11 Jun - 18 Sep, Tentoonstelling Jan Fabre- A Tribute to Hieronymus Bosch in Congo, the Netherlands. **Jan Fabre: Zelfmoord?**

13 Jun, Screening Cinéma MJC Montauroux and Marseille. **Douwe Dijkstra: Démontable.**

16 - 26 Jun, 37th Durban International Film Festival (DIFF) Centre for Creative Arts, Durban, South Africa. **Roy Villevoye and Jan Dietvorst: The Double.**

24 - 25 Jun, Screening Indefinite Visions, Whitechapel Gallery, London, United Kingdom. **Giovanni Giaretta: A thing among things.**

24 - 25 Jun, Screening Indefinite Visions, Whitechapel Gallery, London, United Kingdom. **Johan Rijpma: Primary Expansion.**

29 Jun, Layers, Greytone Rainbow, WORM Rotterdam, the Netherlands. **Pilvi Takala: Players.**

29 Jun, Layers, Greytone Rainbow, WORM Rotterdam, the Netherlands. **Donna Verheijden: Land of Desire - Happy is the new Black.**

JULY

1 Jul - 15 Oct, Exhibition Gefundene Wörter, Kunstmuseum Ravensburg, Germany. **Abramovic / Ulay: Three (2016).**

7 - 10 Jul, 14th International Short Film Festival Tabor, Castle of Veliki Tabor, Desinic. **Melanie Bonajo - Night Soil - Economy of Love**

8 Jul, Frontier Imaginaries Institute of Modern Art, Brisbane, Australia. **Juan Davila: Ned Kelly.**

16 Jul + 21 Aug, Screening WALKING WOMEN, Somerset London + Edinburgh, United Kingdom. **Mona Hatoum: Roadworks.**

22- 24 Jul, International Experimental Film Festival at DK Trehgorka, Russia. **Seoungcho Cho: Scrumpled.**

27 Jul, The Queer Series, Framer Framed Amsterdam, the Netherlands. **Miguel-Ángel Cárdenas: Somos Libres!?**

27 Jul, The Queer Series, Framer Framed Amsterdam, the Netherlands. **TBA TV: L' Universe de Daniel Brun.**

31 Jul, Screening Cinema Redisco-

vered, Watershed, Bristol, United Kingdom. **Broersen & Lukács: Establishing Eden.**

31 Jul, Screening Cinema Rediscovered, Watershed, Bristol, United Kingdom. **Douwé Dijkstra: Voor Film.**

31 Jul, Screening Cinema Rediscovered, Watershed, Bristol, United Kingdom. **Belit sag: and the image goes back.**

31 Jul, Made in Amsterdam - 100 jaar in 100 kunstwerken, the Netherlands. **Esther Polak: Amsterdam RealTime.**

AUGUST

3 Aug, Screening of Dutch Short Films, August 3, Davao Cinematheque, Davao City, August 10, Iloilo Cinematheque, Iloilo City, September 7, Baguio Cinematheque, Baguio City, September 27&30, Manila Cinematheque, Manila City, Philippines. **Roy Villevooye and Jan Dietvorst: The Double.**

3 Aug, Screening of Dutch Short Films, Davao Cinematheque, Davao City, Iloilo Cinematheque, Iloilo City, Baguio Cinematheque, Baguio City, Manila Cinematheque, Manila City, Philippines. **Donna Verheijden: Land of Desire – Happy is the New Black.**

3 Aug, Screening of Dutch Short Films, Davao Cinematheque, Davao City, Iloilo Cinematheque, Iloilo City, Baguio Cinematheque, Baguio City, Manila Cinematheque, Manila City, Philippines. **Roy Villevooye and Jan Dietvorst: The Double.**

4 – 12 Aug, 16th Seoul International New Media Festival, Seoul, South Korea. **Anouk De Clercq: Swang Song.**

4 – 12 Aug, 16th Seoul International New Media Festival, Seoul, South Korea. **Manuel Saiz: Lecture.**

4 – 12 Aug, 16th Seoul International New Media Festival, Seoul, South Korea. **Bro**

14 – 16 Aug, Melbourne International Film Festival, Australia. **Seoungcho Cho: Scrumped.**

19 Aug, KALEIDOSCOPE Celebrating 50 Inspirational Years, Modern Art Oxford, United Kingdom. **Marina Abramovic: Cleaning the Mirror I.**

27 Aug, Artists' Television Access, San Francisco, United States. **Terry Fox: Lunedi.**

SEPTEMBER

Sep – Oct, Art Capital exhibition Wasted Time, Ferenczy Museum Center, Szentendre, Hungary. **Marina Abramovic: Scream, The.**

Sep – Feb 2017, Exhibition Terry Fox – Elemental Gestures, Von der Heydt-Museum Wuppertal, Germany. **Terry Fox: Lunedi.**

Sep – Feb 2017, Exhibition Terry Fox – Elemental Gestures, Von der Heydt-Museum Wuppertal, Germany. **Terry Fox: Wind, water, vuur, aarde.**

3 Sep, Exhibition Trekking in Time, Ystads Konstmuseum, Ystad, Sweden. **Abramovic / Ulay: The Lovers, The Great Wall Walk (installation).**

4 Sep, ITGWO programma IFFR Highlights Shorts, Vlieland, the Netherlands. **Broersen & Lukács: Establishing Eden.**

4 Sep, ITGWO programma IFFR Highlights Shorts, Vlieland, the Netherlands. **Giovanni Giaretta: A thing among things.**

4 Sep, ITGWO programma IFFR Highlights Shorts, Vlieland, the Netherlands. **Nicolas Provost: Ego.**

4 Sep, ITGWO programma IFFR Highlights Shorts, Vlieland, the Netherlands. **Donna Verheijden: Land of Desire – Happy is the New Black.**

4 Sep, Screening West Wednesdays, Tetterode, Amsterdam, the Netherlands. **Donna Verheijden: Land of Desire - Happy is the New Black.**

18 Sep, Tentoonstelling Jan Fabre- A Tribute to Hieronymus Bosch in Congo, the Netherlands. **Jan Fabre: After Art.**

18 Sep, Tentoonstelling Jan Fabre- A Tribute to Hieronymus Bosch in Congo,

the Netherlands. **Jan Fabre: After Art.** 23 Sep, International Dancefilmfestival Brussels, CINEMATEK, Belgium. **Caitlin Hulscher: Ma Tête.**

17 Sep, Exhibition Before the Court, Nadežda Petrovic Memorial, Cacak, Serbia & Montenegro. **Ulay: Da ist eine kriminelle Berührung in der Kunst.**

20 Sep, Exhibition Moving Time: Video Art at 50, 1965-2015, Redtory Museum of Contemporary Art (RMCA), Guangzhou City, China. **Abramovic / Ulay: AAA – AAA.**

20 Sep, Exhibition Moving Time: Video Art at 50, 1965-2015, Redtory Museum of Contemporary Art (RMCA), Guangzhou City, China. **AAA-AAA (Liège, Van Abbe version).**

21 Sep, Screening seminar devoted to Ulises Carrión in the Reina Sofía Museum in Madrid, Spain. **Ulises Carrión: A Book.**

21 Sep, Screening seminar devoted to Ulises Carrión in the Reina Sofía Museum in Madrid, Spain. **Ulises Carrión: The Death of the Art Dealer (kanaal zero).**

21 Sep, Screening seminar devoted to Ulises Carrión in the Reina Sofía Museum in Madrid, Spain. **Ulises Carrión: Gossip, Scandal and Good Manners.**

21 Sep, Screening seminar devoted to Ulises Carrión in the Reina Sofía Museum in Madrid, Spain. **Ulises Carrión: The LPS File.**

21 Sep, Screening seminar devoted to Ulises Carrión in the Reina Sofía Museum in Madrid, Spain. **Ulises Carrión: TV-Tonight-Video.**

26 – 27 Sep, KinoEulen 2016 - #6 Auf Wiedersehen" Galerie Cinema, Essen, Germany. **Lernert & Sander: Chocolade Haas.**

27 Sep, Exhibition The XX Factor, Trish Clark Gallery, Auckland, New Zealand. **Marina Abramovic: Freeing the Memory (2012).**

28 Sep, The LIMA Collection: CINEMA, door Sacha Bronwasser, Amsterdam,

the Netherlands. **Broersen & Lukács: Crossing the Rainbow Bridge (single-channelversie).**

28 Sep, The LIMA Collection: CINEMA, door Sacha Bronwasser, Amsterdam, the Netherlands. **Keren Cytter: Der Spiegel.**

28 Sep, The LIMA Collection: CINEMA, door Sacha Bronwasser, Amsterdam, the Netherlands. **Raul Marroquin: Airport 83.**

28 Sep, The LIMA Collection: CINEMA, door Sacha Bronwasser, Amsterdam, the Netherlands. **Rä di Martino: Petite histoire des plateaux abandonnés.**

28 Sep, The LIMA Collection: CINEMA, door Sacha Bronwasser, Amsterdam, the Netherlands. **Kaweh Modiri: Mijn inbreker en ik.**

28 Sep, The LIMA Collection: CINEMA, door Sacha Bronwasser, Amsterdam, the Netherlands. **Nicolas Provost: Induction.**

28 Sep, The LIMA Collection: CINEMA, door Sacha Bronwasser, Amsterdam, the Netherlands. **Nicolas Provost: The Invader and The Origin of the World.**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Pierre Coulibeuf:**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Pierre Coulibeuf: Ik wil vannacht Fred Astaire zijn. Ik wil vannacht een moordenaar zijn.**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Pierre Coulibeuf: Me, Dreaming.**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Pierre Coulibeuf: Mond-oo-**

oorarts (Will Doctor Fabre cure you?). 30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre & Ilya Kabakov: Een ontmoeting (Dak).**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre & Ilya Kabakov: Een ontmoeting (Kelder).**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre & Marina Abramovic: Virgin / Warrior (Virgin).**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre & Marina Abramovic: Virgin / Warrior (Warrior).**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: After Art.**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: Art as a Gamble, Gamble as an Art.**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: Art kept me out of jail (Homage to Jacques Mesrine).**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: Art kept me out of jail (Homage to Jacques Mesrine).**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon,

France. **Jan Fabre: Art kept me out of jail (Homage to Jacques Mesrine).**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: A Consilience A.**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: Contactstoornissen.**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: Dansende voetjes.**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: De eindstreep.**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: Fonteintje.**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: Gestraft?**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: Het Gevecht.**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: Hand geeft tekens.**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: Hyperventiliatie.**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS &

PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: Ik, Prometheus die zich van zijn eigen tekenmateriaal voorziet.**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: Ilad of the Bic Art.**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: Ilad of the Bic Art.**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: Money Performance.**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: Nieuwe huid.**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: Op en neer, op en neer.**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: Pol en zijn das.**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: The Problem 1.**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: The Rea(dy)make of the Money Performance.**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the

Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: De Schelde (Hé, wat een plezierige zottigheid!).**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: Sea-Salt of the Fields.**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: Televisie actie: De weg naar de kunst & en de weg naar de schoonheid.**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: Twee wormen.**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: De Zak.**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: Zelfmoord?**

30 Sep 2016 – 17 Jan 2017, Exhibition JAN FABRE – STIGMATA, ACTIONS & PERFORMANCES 1976-2016, at the Musée d'art contemporain de Lyon, France. **Jan Fabre: Zelfwurging.**

30 Sep – 5 Feb 2017, Screening at exhibition MADNESS & MYSTICISM, Kirche am Steinhof, Vienna, Austria. **Laurie Anderson: At the Shrink's (a Fake Hologram).**

OCTOBER

Oct, Verlenging/Prolongation Tentoonstelling Ik hou van Holland. Nederlands kunst na 1945, the Netherlands. **Abrahamovic / Ulay: Imponderabilia (2012).**

Oct, Verlenging/Prolongation Tentoonstelling Ik hou van Holland. Nederlands kunst na 1945, the Netherlands. **Abrahamovic / Ulay: Imponderabilia (2012).**

4 - 7 Oct, Muestra Intermediaciones, Medellín, Colombia. **Michiel van Bakel: Road Trip to the Dutch Mountains.**

4 - 7 Oct, Muestra Intermediaciones, Medellín, Colombia. **Anouk De Clercq: Swan Song.**

4 - 7 Oct, Muestra Intermediaciones, Medellín, Colombia. **Robbie Cornelissen: Black Room, The.**

4 - 7 Oct, Muestra Intermediaciones, Medellín, Colombia. **Thomas Mohr: Zu Hanne Darboven / Abschiessend.**

4 - 7 Oct, Muestra Intermediaciones, Medellín, Colombia. **Nicolas Provost: Ego.**

8 - 9 Oct, The Living Art performative festival based in Schio, Italy. **Douwe Dijkstra: Démontable.**

12 Oct – 4 Mar 2017, Exhibition ICH ist eine EGO-Maschine, Germany. **Jan Fabre & Giacomo Rizzolatti: Do we feel with our brain and think with our heart?**

12 Oct, West Wednesdays - Stadsleven, Amsterdam, the Netherlands. **Nicolas Provost: Plot Point.**

12 Oct, Screening Layers, WORM, Rotterdam, the Netherlands. **Woody Vasulka: The Matter.**

12 Oct, Screening Layers, WORM, Rotterdam, the Netherlands. **The Vasulkas: Pariah.**

12 - 16 Oct, Tall Grass Film Festival, Wichita, Kansas, United States. **Gerco de Ruijter & Michel Banabila: Grid Corrections.**

13 Oct, Werkleitz Festival Transpositionen, Oktober 13, 2016, Halle, Germany. **Bas van Koolwijk & Gert-Jan Prins: Synchronator.**

14 - 29 Oct, Antimatter [Media Art], Victoria BC, Canada. **Michiel van Bakel: Road Trip to the Dutch Mountains.**

14 - 29 Oct, Antimatter [Media Art], Victoria BC, Canada. **Seoungcho Cho: Scrumpled.**

14 - 29 Oct, Antimatter [Media Art], Victoria BC, Canada. **Donna Verheijden: Land of Desire - Happy is the New Black.**

14 - 29 Oct, Antimatter [Media Art], Victoria BC, Canada. **Douwe Dijkstra: Voor Film.**

15 Oct, Night of Munich Museums, Germany. **Michiel Visselaar & Tjarda Sixma: Hochzeit im Schnee.**

21 Oct, Visions in the Nunnery, Nunnery Gallery, London, United Kingdom. **Marina Abramovic: Scream, The.**

21 - 23 Oct, Videomejeda, Museum of Contemporary Art of Vojvodina, Novi Sad, Serbia & Montenegro. **Broersen & Lukács: Establishing Eden.**

21 - 23 Oct, Videomejeda, Museum of Contemporary Art of Vojvodina, Novi Sad, Serbia & Montenegro. **Seoungcho Cho: Scrumpled.**

21 - 23 Oct, Videomejeda, Museum of Contemporary Art of Vojvodina, Novi Sad, Serbia & Montenegro. **Nicolas Provost: Ego.**

21 - 23 Oct, Videomejeda, Museum of Contemporary Art of Vojvodina, Novi Sad, Serbia & Montenegro. **Manuel Saiz: Subtítulos: saber sin estudiar (Subtitles: to Know without Learning).**

22- 31 Oct, AARO-programma Intensive Care, Veemgebouw, Strijp-S, Eindhoven, the Netherlands. **Lernert & Sander: Natural Beauty.**

21 - 23 Oct, Visions in the Nunnery, Nunnery Gallery, London, United Kingdom. **Douwe Dijkstra: Démontable.**

21 - 23 Oct, Visions in the Nunnery, Nunnery Gallery, London, United Kingdom. **Johan Rijpma: Refreshment.**

21 - 23 Oct, Visions in the Nunnery, Nunnery Gallery, London, United Kingdom. **Nina Yuen: Narcissus.**

25 Oct, Programme Transparency Machines, Centre Arts Santa Monica Barcelona, Spain. **Michiel van Bakel: Road Trip to the Dutch Mountains.**

25 Oct, Programme Transparency Machines, Centre Arts Santa Monica Barcelona, Spain. **Gerco de Ruijter & Michel Banabila: Grid Corrections.**

25 Oct, Programme Transparency Machines, Centre Arts Santa Monica Barcelona, Spain. **Donna Verheijden: Land of Desire - Happy is the New Black.**

29 Oct - 12 Nov, BIM La Biala de la Imagen en Movimiento, Buenos Aires, Argentina. **Seoungcho Cho: Latency Contemplation 1.**

29 Oct, Museumnacht, Filmhuis Den Haag, the Netherlands. **Erwin Olaf: Le Dernier Cri.**

30 Oct, 35th Uppsala International Short Film Festival, Sweden. **Nina Yuen: Narcissus.**

30 Oct, 20th Jihlava International Documentary Film Festival, Czech Republic. **Seoungcho Cho: Latency Contemplation 1.**

30 Oct, 20th Jihlava International Documentary Film Festival, Czech Republic. **Thomas Mohr & Martijn Comes: Learning Curve.**

30 Oct, 20th Jihlava International Documentary Film Festival, Czech Republic. **Belit sag: Sept. - Oct. 2015, Cizre.**

30 Oct, 35th Uppsala International Short Film Festival, Sweden. **Broersen & Lukács: Everytime.**

30 Oct, 35th Uppsala International Short Film Festival, Sweden. **Benny Nemerofsky Ramsay: I am a Boyband.**

30 Oct, 35th Uppsala International Short Film Festival, Sweden. **Donna Verheijden: All The World's A Stage - Ways of Seeing 2013.**

NOVEMBER

November, A wall is a screen, Hamburg, screening Demontable, Germany. **Douwe Dijkstra: Démontable.**

November, Screening BFI education programme for university students,

London, United Kingdom. **Nicolas Provost: Ego.**

November, Screening BFI education programme for university students, London, United Kingdom. **Nicolas Provost: Gravity.**

November, Screening AVANS Breda, the Netherlands. **Barbara Bloom: The Diamond Lane.**

1 Nov, Screening as part of the series Performance Tapes, Pastedelegram, Austin, Texas, United States. **Ulay: Da ist eine kriminelle Berührung in der Kunst.**

1 Nov, Screening Le Foyer, Zurich, Switzerland. **Donna Verheijden: Land of Desire - Happy is the New Black.**

2 - 6 Nov, BergBuchBrig 2016, Brig/Valais/Switzerland. **Broersen & Lukács: Establishing Eden.**

2 Nov, Screening City 46, Bremen, Germany. **Janet Merewether: Contemporary Case Studies (as witnessed from life).**

2 Nov, Screening City 46, Bremen, Germany. **Erwin Olaf: Rouge (single-channelversie).**

2 Nov, Screening City 46, Bremen, Germany. **Elodie Pong: Je suis une bombe.**

2 Nov, Screening City 46, Bremen, Germany. **Corinna Schnitt: Living is a Beautiful Life.**

2 Nov, Screening City 46, Bremen, Germany. **Nina Yuen: David.**

2 Nov, Screening Layers, WORM Rotterdam, the Netherlands. **Douwe Dijkstra: Démontable.**

2 Nov, Screening Layers, WORM Rotterdam, the Netherlands. **belit sag: Sept. - Oct. 2015, Cizre.**

10 - 18 Nov, Artists Talking Back to the Media' a genealogy of artistic use of mass media 1985-2016, Museo la Terulia, Casa Obeso Mejía, Cali, KB - espacio para la cultura, Bogotá, Colombia. **Barbara Bloom: The Diamond Lane.**

<p>10 - 18 Nov, Artists Talking Back to the Media' a genealogy of artistic use of mass media 1985-2016, Museo la Terulia, Casa Obeso Mejía, Cali, KB – espacio para la cultura, Bogotá, Colombia. Ulises Carrión: Aristotle's Mistake.</p>	<p>of mass media 1985-2016, Museo la Terulia, Casa Obeso Mejía, Cali, KB – espacio para la cultura, Bogotá, Colombia. Lydia Schouten: Romeo is Bleeding.</p>	<p>(Subtitles: to Know without Learning)</p>	<p>DECEMBER</p>	<p>Brilliant Ideas - documentary Marina Abramovic, United Kingdom. Abramovic / Ulay: Breathing out, Breathing in (2012).</p>	<p>Germany. Abramovic / Ulay, AAA - AAA.</p>
<p>10 - 18 Nov, Artists Talking Back to the Media' a genealogy of artistic use of mass media 1985-2016, Museo la Terulia, Casa Obeso Mejía, Cali, KB – espacio para la cultura, Bogotá, Colombia. eddie d: Heads and Globes, Similarity Matrix.</p>	<p>10 - 18 Nov, Artists Talking Back to the Media' a genealogy of artistic use of mass media 1985-2016, Museo la Terulia, Casa Obeso Mejía, Cali, KB – espacio para la cultura, Bogotá, Colombia. Donna Verheijden: All The World's A Stage - Ways of Seeing 2013.</p>	<p>15 - 20 Nov, 33. Kasseler Dokumentarfilm- und Videofest, Germany. Roy Villevoye and Jan Dietvorst: The Double.</p>	<p>1 Dec - 8 Feb 2017, Frank Uwe Laysiepen - Ulay solo exhibition, City Art Gallery Ljubljana, Slovenia. Abramovic / Ulay: Nightsea Crossing: The Observer (with Rémy Zaugg).</p>	<p>Brilliant Ideas - documentary Marina Abramovic, United Kingdom. Abramovic / Ulay: The Lovers: The Great Wall Walk (film version).</p>	<p>Excerpts from Marina Abramovic for cultural magazin Kultur21" /"arts21""", Germany. Marina Abramovic: Art must be Beautiful, Artist must be Beautiful.</p>
<p>10 - 18 Nov, Artists Talking Back to the Media' a genealogy of artistic use of mass media 1985-2016, Museo la Terulia, Casa Obeso Mejía, Cali, KB – espacio para la cultura, Bogotá, Colombia. Douwe Dijkstra: Démontable.</p>	<p>11 Nov, KLIK! @ La Notte, KINO Rotterdam, the Netherlands. Douwe Dijkstra: Démontable.</p>	<p>16 - 20 Nov, INVIDEO 2016 Milan, Italy. Michiel van Bakel: Road Trip to the Dutch Mountains.</p>	<p>1 Dec - 8 Feb 2017, Frank Uwe Laysiepen - Ulay solo exhibition, City Art Gallery Ljubljana, Slovenia. Abramovic / Ulay: Imponderabilia (2012).</p>	<p>Brilliant Ideas - documentary Marina Abramovic, United Kingdom. Abramovic: Balkan Baroque.</p>	<p>STEP UP Belgian Dance and Performance on Camera 1970-2000 chapter 2, Belgium. Jan Fabre: Lichaampje, lichaampje aan de wand.</p>
<p>10 - 18 Nov, Artists Talking Back to the Media' a genealogy of artistic use of mass media 1985-2016, Museo la Terulia, Casa Obeso Mejía, Cali, KB – espacio para la cultura, Bogotá, Colombia. Douwe Dijkstra: Démontable.</p>	<p>15 Nov - 11 Dec, tentoonstelling In-Out Center in De Appel, Amsterdam, the Netherlands. Raul Marroquin: The Listener.</p>	<p>16 - 20 Nov, INVIDEO 2016 Milan, Italy. Broersen & Lukács: Establishing Eden.</p>	<p>21 Dec, Film-Lizenzvertrag LV2016003514 Kurzfilm 'Equestrian', Unico Award Sendung, Germany. Michiel van Bakel: Equestrian (monitorversie).</p>	<p>Arkipel International Documentary and Experimental Film Festival, Jakarta, Indonesia. Giovanni Giaretta: An inaccurate distance.</p>	<p>ZDF 3sat German Television Kulturzeit: interview/documentary with Marina Abramovic, Germany. Abramovic / Ulay: AAA - AAA (compiled version).</p>
<p>10 - 18 Nov, Artists Talking Back to the Media' a genealogy of artistic use of mass media 1985-2016, Museo la Terulia, Casa Obeso Mejía, Cali, KB – espacio para la cultura, Bogotá, Colombia. Constant Dullaart: Crystal Pillars.</p>	<p>15 Nov - 11 Dec, tentoonstelling In-Out Center in De Appel, Amsterdam, the Netherlands. Miguel-Ángel Cárdenas: Hand, Ice, Body No 1.</p>	<p>16 - 20 Nov, INVIDEO 2016 Milan, Italy. Broersen & Lukács: Establishing Eden.</p>	<p>BBC Artsnight, Marina Abramovic, excerpt Rhythm 5, United Kingdom. Marina Abramovic: Rhythm 5.</p>	<p>Arkipel International Documentary and Experimental Film Festival, Jakarta, Indonesia. Manuel Saiz: Subtítulos: saber sin estudiar (Subtitles: to Know without Learning).</p>	<p>ZDF 3sat German Television Kulturzeit: interview/documentary with Marina Abramovic, Germany. Abramovic / Ulay: Light / Dark (Amsterdam) (2012).</p>
<p>10 - 18 Nov, Artists Talking Back to the Media' a genealogy of artistic use of mass media 1985-2016, Museo la Terulia, Casa Obeso Mejía, Cali, KB – espacio para la cultura, Bogotá, Colombia. Oliver Laric: Versions (2009).</p>	<p>15 - 20 Nov, 33. Kasseler Dokumentarfilm- und Videofest, Germany. Michiel van Bakel: Road Trip to the Dutch Mountains.</p>	<p>16 - 27 Nov, International Documentary Film Festival Amsterdam, the Netherlands. Roy Villevoye and Jan Dietvorst: The New Dress.</p>	<p>Excerpt for '50 Years Art Cologne, Germany. Abramovic / Ulay: Light / Dark (Amsterdam) (2012).</p>	<p>Screening Cinema Project, Portland, Oregon, United States. Neil Beloufa: Kempinski.</p>	<p>ZDF 3sat German Television Kulturzeit: interview/documentary with Marina Abramovic, Germany. Marina Abramovic: Balkan Baroque (Marina) (2012).</p>
<p>10 - 18 Nov, Artists Talking Back to the Media' a genealogy of artistic use of mass media 1985-2016, Museo la Terulia, Casa Obeso Mejía, Cali, KB – espacio para la cultura, Bogotá, Colombia. Raul Marroquin: Extra, Extra Read All about it.</p>	<p>15 - 20 Nov, 33. Kasseler Dokumentarfilm- und Videofest, Germany. Broersen & Lukács: Establishing Eden.</p>	<p>16 - 27 Nov, International Documentary Film Festival Amsterdam, the Netherlands. Roy Villevoye: Smoke.</p>	<p>Excerpt Marina Abramovic - Art must be beautiful Artist must be beautiful, United States. Marina Abramovic: Art must be Beautiful, Artist must be Beautiful.</p>	<p>International Video Art Festival Now&After, The State Darwin Museum, Moscow. Gerco de Ruijter & Michel Banabila: Grid Corrections.</p>	<p>ZDF 3sat German Television Kulturzeit: interview/documentary with Marina Abramovic, Germany. Marina Abramovic: Rhythm 5.</p>
<p>10 - 18 Nov, Artists Talking Back to the Media' a genealogy of artistic use of mass media 1985-2016, Museo la Terulia, Casa Obeso Mejía, Cali, KB – espacio para la cultura, Bogotá, Colombia. Raul Marroquin: Extra, Extra Read All about it.</p>	<p>15 - 20 Nov, 33. Kasseler Dokumentarfilm- und Videofest, Germany. Broersen & Lukács: Establishing Eden.</p>	<p>17 Nov, 18th Bratislava IFF, Slovak Republic. Donna Verheijden: Land of Desire - Happy is the New Black.</p>	<p>Screening Metacartoons, Vulgar Modernism, France. Rafael Montañez Ortiz: Beach, Umbrella.</p>	<p>Ulay, solo-exhibition, Schirn Kunsthalle Frankfurt, Germany. Abramovic / Ulay: Imponderabilia.</p>	<p>ZDF 3sat German Television Kulturzeit: interview/documentary with Marina Abramovic, Germany. Marina Abramovic: Thomas Lips (1975) (2012).</p>
<p>10 - 18 Nov, Artists Talking Back to the Media' a genealogy of artistic use of mass media 1985-2016, Museo la Terulia, Casa Obeso Mejía, Cali, KB – espacio para la cultura, Bogotá, Colombia. Elodie Pong: After the Empire.</p>	<p>15 - 20 Nov, 33. Kasseler Dokumentarfilm- und Videofest, Germany. Nicolas Provost: Ego.</p>	<p>18 Nov - 31 Dec, Exhibition ÷ / x [dividing by multiplying], Gdansk City Gallery, Poland. Abramovic / Ulay: The Lovers, The Great Wall Walk (installation).</p>	<p>Cracking the Frame Presents, Donna Verheijden & Roy Villevoye, LIMA, Amsterdam, the Netherlands. Donna Verheijden: Land of Desire - Happy is the New Black.</p>	<p>Resistance of the body, screening AAA & Hunger, Ciné-club of Paris 8, France. Abramovic / Ulay: AAA-AAA (compilation version).</p>	<p>Shorts Attack, Berlin, Germany. Douwe Dijkstra: Démontable.</p>
<p>10 - 18 Nov, Artists Talking Back to the Media' a genealogy of artistic use of mass media 1985-2016, Museo la Terulia, Casa Obeso Mejía, Cali, KB – espacio para la cultura, Bogotá, Colombia. Manuel Saiz: Subtítulos: saber sin estudiar</p>	<p>15 - 20 Nov, 33. Kasseler Dokumentarfilm- und Videofest, Germany. belit sag: and the image gazes back.</p>	<p>18 Nov - 31 Dec, Exhibition ÷ / x [dividing by multiplying], Gdansk City Gallery, Poland. Abramovic / Ulay: The Lovers, The Great Wall Walk (installation).</p>	<p>Cracking the Frame Presents, Donna Verheijden & Roy Villevoye, LIMA, Amsterdam, the Netherlands. Donna Verheijden: Land of Desire - Happy is the New Black.</p>	<p>Excerpt for the documentary 'Fell in Love with a Girl', Switzerland. Abramovic / Ulay: Rest Energy (2012).</p>	<p>Excerpts from Marina Abramovic for cultural magazin Kultur21" /"arts21""",</p>
<p>10 - 18 Nov, Artists Talking Back to the Media' a genealogy of artistic use of mass media 1985-2016, Museo la Terulia, Casa Obeso Mejía, Cali, KB – espacio para la cultura, Bogotá, Colombia. Manuel Saiz: Subtítulos: saber sin estudiar</p>	<p>15 - 20 Nov, 33. Kasseler Dokumentarfilm- und Videofest, Germany. belit sag: Sept. - Oct. 2015 - Cizre.</p>	<p>25 Nov - 19 Mar 2017, Group exhibition entitled Gut Instinct: Art, Food and Feeling, Ireland. Marina Abramovic: The Onion.</p>	<p>Exhibition Tallinn Art Hall, Estonia. Neil Beloufa: Kempinski.</p>	<p>Brilliant Ideas - documentary Marina Abramovic, United Kingdom. Abramovic / Ulay: AAA-AAA (compilation version).</p>	